

5.2022

διαΝΕΟσις

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Τι Πιστεύουν οι Έλληνες 2022

Β' Μέρος

Θωμάς Γεράκης

Διευθύνων σύμβουλος, MARC

Μάιος 2022

Εισαγωγή

Η κοινωνικοπολιτική έρευνα της διαΝΕΟσις "Τι Πιστεύουν οι Έλληνες" διεξήχθη το διάστημα μεταξύ 26 Ιανουαρίου και 18 Φεβρουαρίου του 2022 σε συνολικό πανελλαδικό δείγμα 2.509 ατόμων αντιπροσωπευτικής επιλογής, 17 ετών και άνω. Λόγω του πλήθους των εξεταζόμενων μεταβλητών, η έρευνα σχεδιάστηκε σε δύο μέρη (1.250 συνεντεύξεις έκαστο), με ερωτηματολόγια που περιείχαν διαφορετικές θεματικές αλλά και με κοινές ερωτήσεις. Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται τα συμπεράσματα του δεύτερου μέρους της έρευνας, με τις σημαντικότερες διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις προηγούμενες έρευνες.

Μεταξύ των θεματικών που εξετάστηκαν στο δεύτερο μέρος είναι οι απόψεις, αντιλήψεις και στάσεις των Ελλήνων για τον αντιλαμβανόμενο ρόλο του κράτους, την αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τον πολίτη, την οικονομία, τα εργασιακά θέματα, την ισότητα των φύλων, τις σημαντικότερες αξίες, τον τρόπο ζωής και τις συνήθειες, την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών, τη σχέση με την πολιτική κ.ά.

Μετά τις αλληπάλληλες κρίσεις των τελευταίων δεκαετιών παρατηρούμε και στο δεύτερο μέρος της έρευνας αξιοσημείωτες μεταβολές σε αρκετούς δείκτες, που οφείλονται σε σημαντικά γεγονότα που έλαβαν χώρα τον ενδιάμεσο χρόνο καθώς και στις συγκυρίες που συνθέτουν τη συλλογική μας εμπειρία σήμερα.

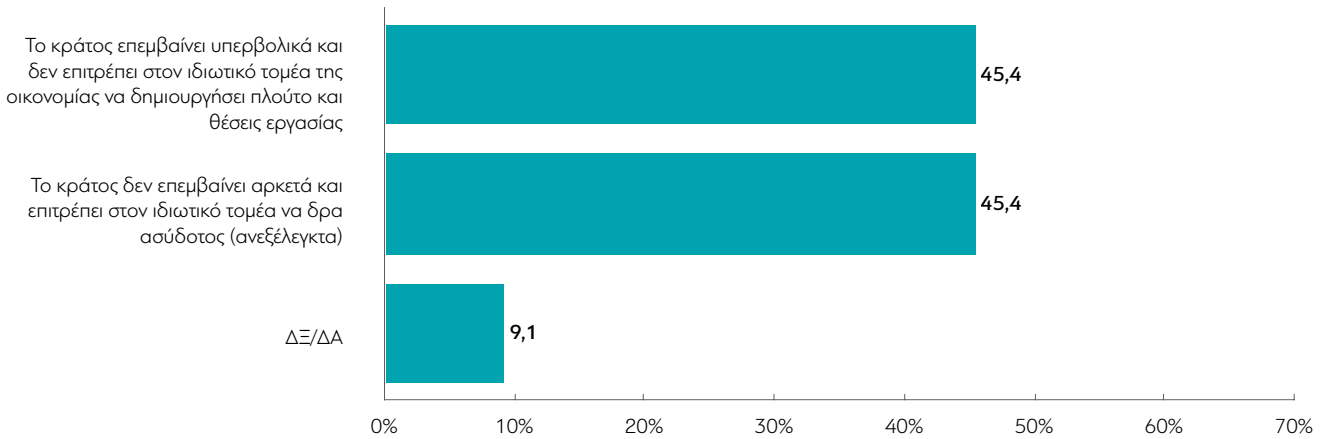
Οικονομία και Κράτος

Δύο ισοψηφείς απόψεις για το κράτος

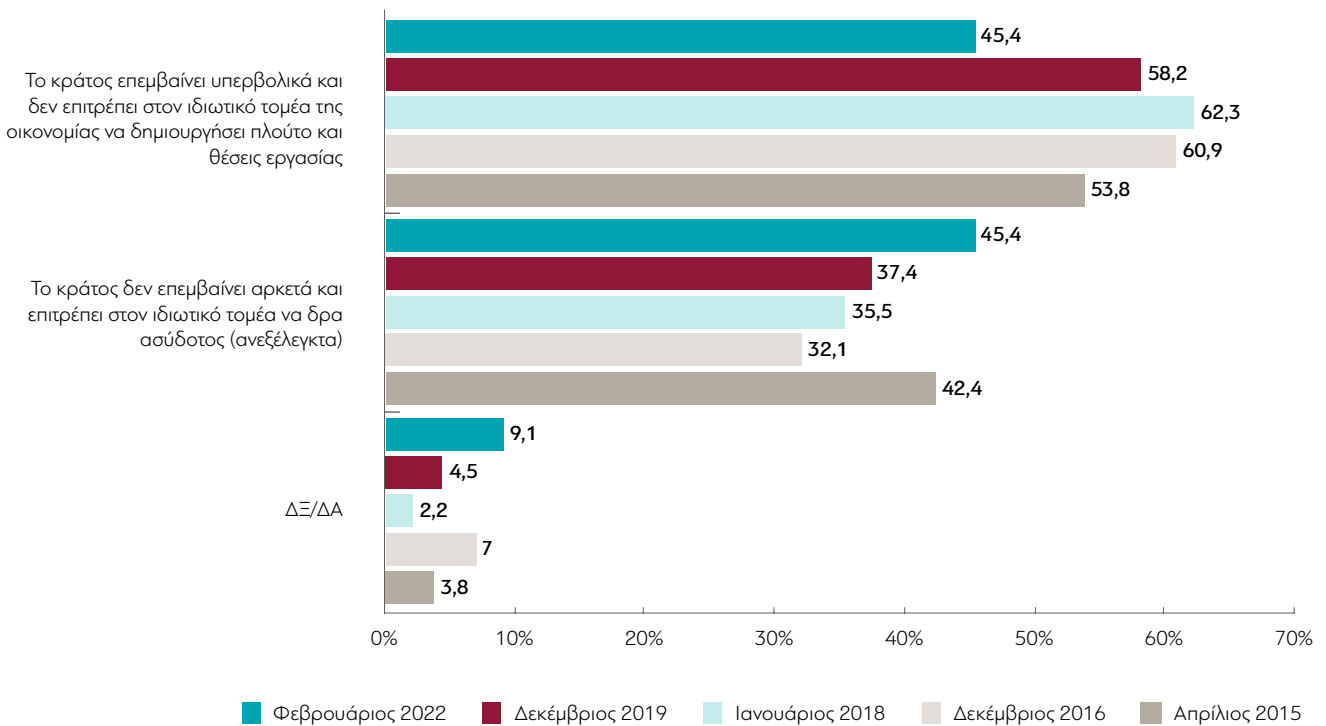
Σε όλες ανεξαιρέτως τις προηγούμενες αντίστοιχες έρευνες η πλειοψηφία των Ελλήνων συντασσόταν με την άποψη πως "το κράτος επεμβαίνει υπερβολικά στην οικονομία και δεν επιτρέπει στον ιδιωτικό τομέα να δημιουργήσει πλούτο και θέσεις εργασίας". Η άποψη που ήθελε το κράτος να μην επεμβαίνει αρκετά, με αποτέλεσμα να δρα ασύδοτα ο ιδιωτικός τομέας, παρά τη σταδιακή αύξηση της αποδοχής της, παρέμενε μειοψηφική έως και τον Δεκέμβριο του 2019 με 37,4%.

Σήμερα, η διαχρονική εικόνα για τον αντιλαμβανόμενο ρόλο του κράτους στη λειτουργία της οικονομίας έχει αλλάξει, με τις δύο αντίθετες απόψεις να καταγράφουν απόλυτη ισοψηφία. Στην αλλαγή αυτή επέδρασαν οι παρεμβάσεις του κράτους την περίοδο της πανδημίας, με γενναία μέτρα στήριξης της οικονομικής δραστηριότητας τα οποία ανέδειξαν τη σημασία των κρατικών παρεμβάσεων σε κρίσιμες καταστάσεις.

Κάποιοι θεωρούν ότι το ελληνικό κράτος επεμβαίνει υπερβολικά στην οικονομία, άλλοι ότι δεν επεμβαίνει αρκετά. Εσείς με ποια από τις δύο απόψεις που θα σας διαβάσω συμφωνείτε περισσότερο;

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

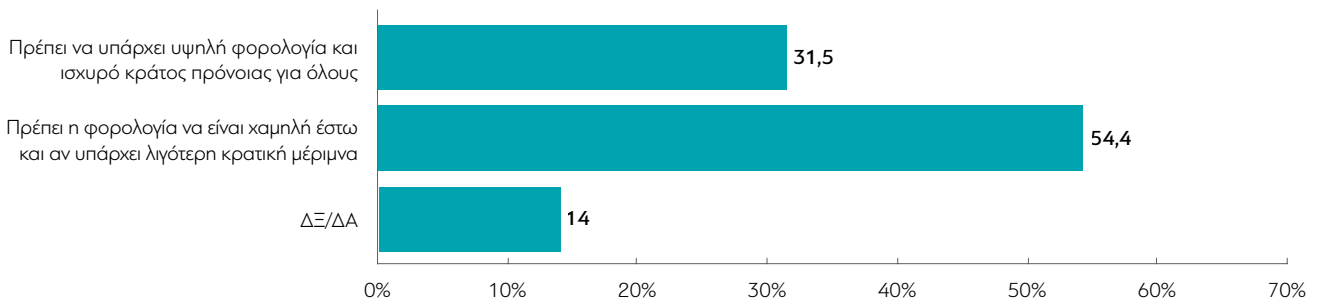
Με την άποψη πως το κράτος επεμβαίνει υπερβολικά στην οικονομία συμφωνούν περισσότερο οι νεότερες ηλικιακές κατηγορίες, οι επιχειρηματίες, οι αυτοαπασχολούμενοι και οι αυτοτοποθετούμενοι πολιτικά δεξιότερα του κέντρου. Με την αντίθετη άποψη συντάσσονται περισσότερο οι μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι αυτοτοποθετούμενοι αριστερότερα του κέντρου.

Διαχρονικά ισχυρό το αίτημα μείωσης της φορολογίας

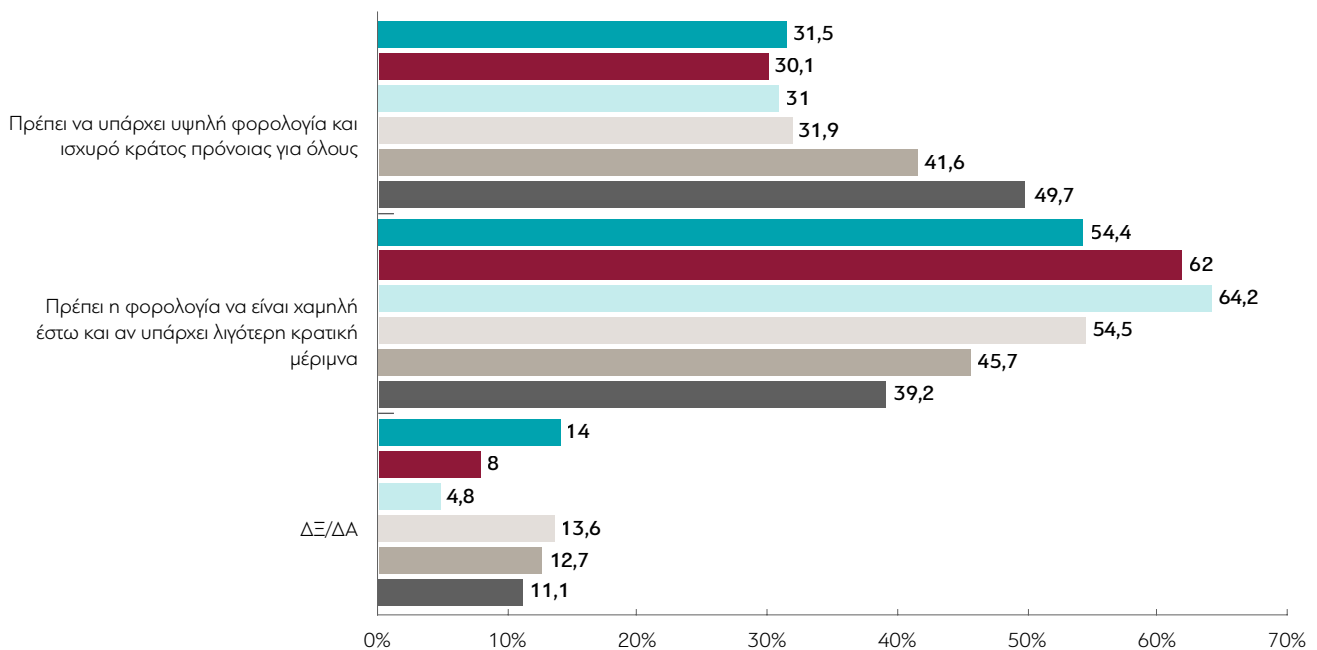
Η ουτοπία ενός ισχυρού κράτους πρόνοιας με χαμηλή φορολογία είναι μια διαρκής ανεδαφική αναζήτηση. Ωστόσο, στο πραγματικό δίλημμα "ισχυρό κράτος πρόνοιας ή χαμηλή φορολογία", ως πρωτεύουσα ανάγκη προκρίνεται η χαμηλή φορολογία.

Η πλειοψηφία των Ελλήνων τάσσεται για μία ακόμη φορά υπέρ της άποψης πως η φορολογία πρέπει να είναι χαμηλή, έστω και αν υπάρχει λιγότερη κρατική μέριμνα (54,4%) έναντι του (31,5%) που πιστεύει πως πρέπει να υπάρχει υψηλή φορολογία και ισχυρό κράτος πρόνοιας για όλους.

Και με ποια από τις δύο παρακάτω προτάσεις συμφωνείτε περισσότερο;

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

■ Φεβρουάριος 2022 ■ Δεκέμβριος 2019 ■ Ιανουάριος 2018 ■ Δεκέμβριος 2016 ■ Νοέμβριος 2015 ■ Απρίλιος 2015

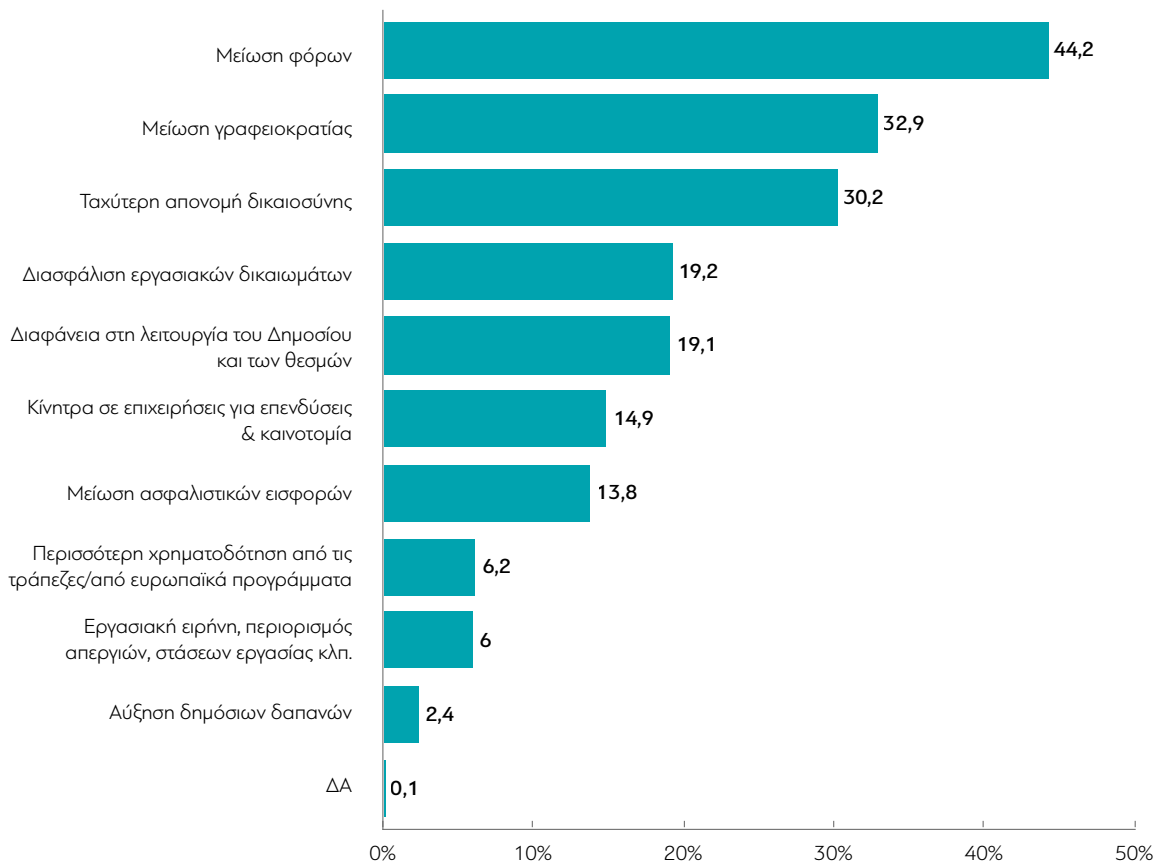
Η άποψη πως η φορολογία πρέπει να είναι χαμηλή έστω εις βάρος της κρατικής μέριμνας είναι πλειοψηφική σε όλες τις κατηγορίες πληθυσμού και ιδιαίτερα στις νεότερες ηλικιακές κατηγορίες, στους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα, στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα και σε όσους αυτοτοποθετούνται πολιτικά στο κέντρο και δεξιότερα του κέντρου. Εξάιρεση αποτελούν όσοι τοποθετούνται στην αριστερά/άκρα αριστερά όπου πλειοψηφεί οριακά η άποψη για υψηλή φορολογία που εξασφαλίζει ισχυρό κράτος πρόνοιας για όλους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εύρημα πως το αίτημα της χαμηλής φορολογίας, έστω εις βάρος της κρατικής μέριμνας, υποστηρίζεται περισσότερο από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και όσους δηλώνουν πως έχουν οικονομικές δυσκολίες. Τις ομάδες δηλαδή που έχουν περισσότερη ανάγκη το κράτος πρόνοιας, αλλά δυσκολεύονται παράλληλα να ανταποκριθούν στις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Η παρατήρηση αυτή είχε εντοπισθεί και στην προηγούμενη έρευνα του Δεκεμβρίου του 2019.

Σημειώνεται πως η μείωση των φόρων –μαζί με τη μείωση της γραφειοκρατίας και την ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης– προκρίνεται ως το σημαντικότερο προαπαιτούμενο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Φαίνεται πως για τους Έλληνες ιδανικό μοντέλο είναι αυτό του ισχυρού κράτους πρόνοιας της Σουηδίας, απαλλαγμένο όμως από την υψηλή φορολογία που το υποστηρίζει.

Ποια από τα παρακάτω θεωρείτε σημαντικότερα για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας;

(Εως 2 απαντήσεις)

Αξιολόγηση παρεχόμενων υπηρεσιών

Απαιτήσεις και επιβραβεύσεις

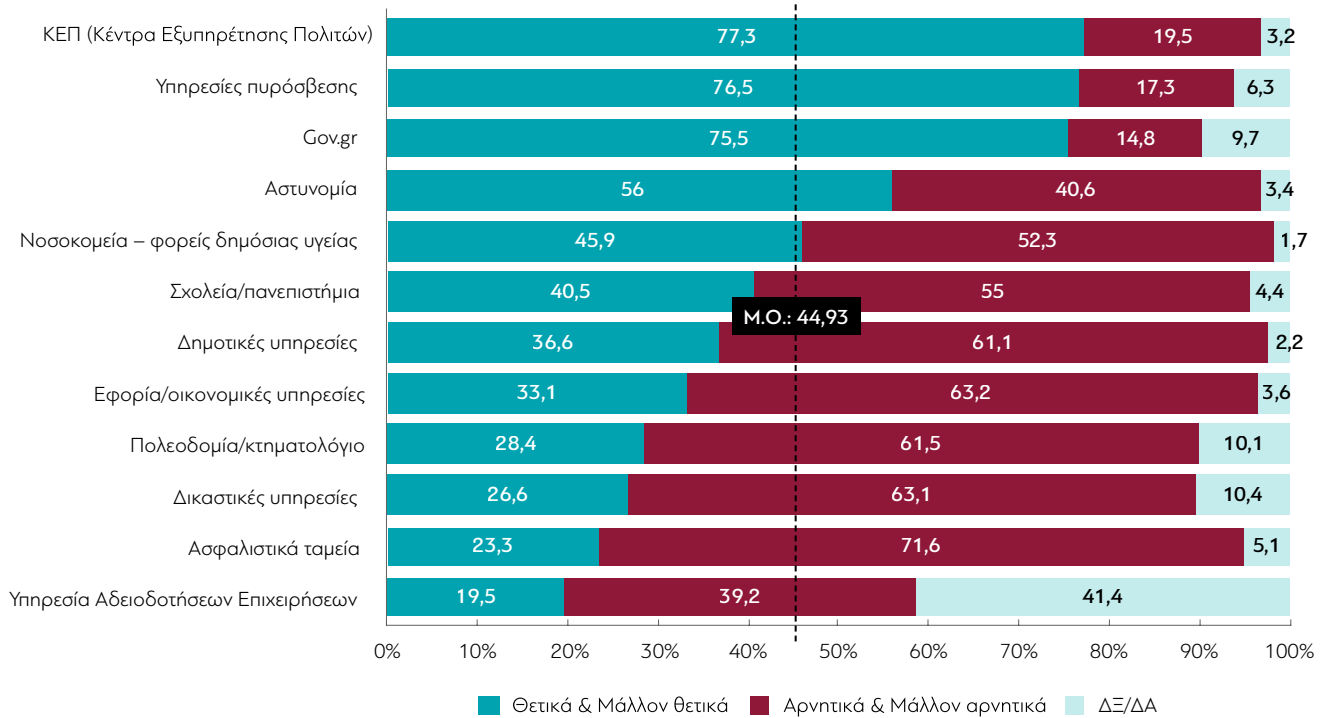
Η ελληνική κοινωνία εμφανίζεται ιδιαίτερα αυστηρή και απαιτητική όσον αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών του κράτους προς τους πολίτες. Αυτό που φαίνεται από την αξιολόγηση των προσφερόμενων δημόσιων υπηρεσιών είναι πως οι πολίτες επιθυμούν ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό κράτος, απαλλαγμένο από τις παθογένειες του παρελθόντος, που λειτουργεί προς όφελος του πολίτη, χωρίς διακρίσεις και ταλαιπωρία, και επικροτούν τις ουσιαστικές προσπάθειες και μεταρρυθμίσεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Τα ΚΕΠ και το gov.gr, ως σύγχρονες εκδοχές του κράτους, βρίσκονται στις υψηλότερες θέσεις θετικής αξιολόγησης των υπηρεσιών και μαζί με την πυροσβεστική και την αστυνομία είναι οι υπηρεσίες που εξασφαλίζουν θετικό ισοζύγιο ικανοποίησης μεταξύ δώδεκα συνολικά εξεταζόμενων υπηρεσιών.

Υπηρεσίες όπως τα ασφαλιστικά ταμεία, η εφορία, οι δικαστικές υπηρεσίες, η πολεοδομία/κτηματολόγιο και δημοτικές υπηρεσίες αξιολογούνται λιγότερο θετικά από τις υπόλοιπες και συγκεντρώνουν τις περισσότερες αρνητικές αξιολογήσεις.

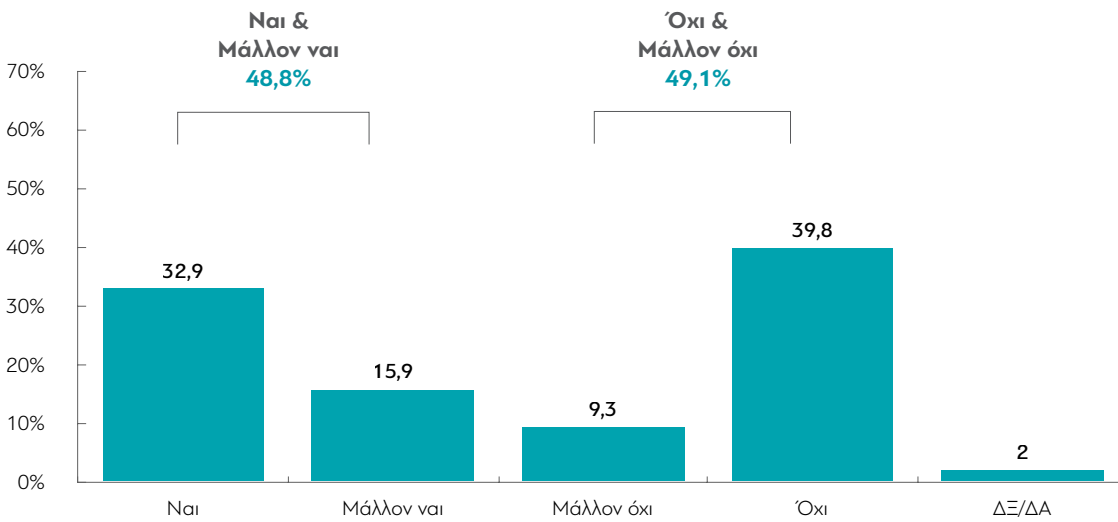

Πώς αξιολογείτε τη λειτουργία των παρακάτω υπηρεσιών;

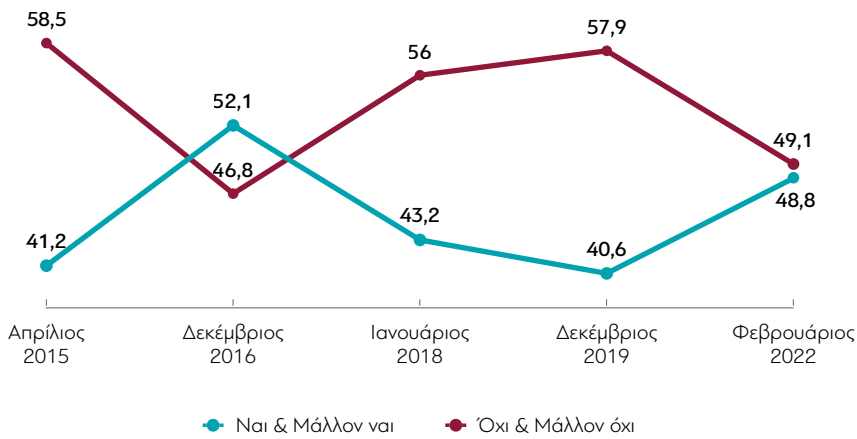

Όσον αφορά τη λειτουργία και το επίπεδο εκπαίδευσης που προσφέρουν τα δημόσια σχολεία και πανεπιστήμια, αξιολογούνται θετικά από το 40,5% και αρνητικά από το 55%. Το αρνητικό αυτό ισοζύγιο αξιολόγησης της δημόσιας εκπαίδευσης εξηγεί και το υψηλό ποσοστό όσων δήλωσαν πως αν είχαν τη δυνατότητα να διαλέξουν, θα επέλεγαν για τα παιδιά τους την ιδιωτική έναντι της δημόσιας εκπαίδευσης (48,8%).

Εσείς, αν μπορούσατε να διαλέξετε, θα επιλέγατε για τα παιδιά σας την ιδιωτική έναντι της δημόσιας εκπαίδευσης;

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

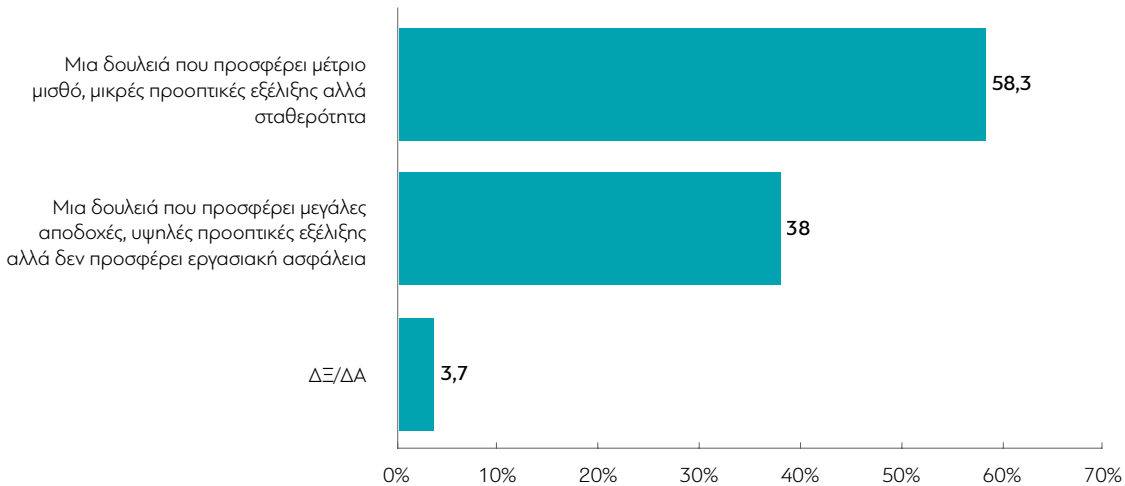
Εργασιακά θέματα

Αναζήτηση επαγγελματικής σιγουριάς

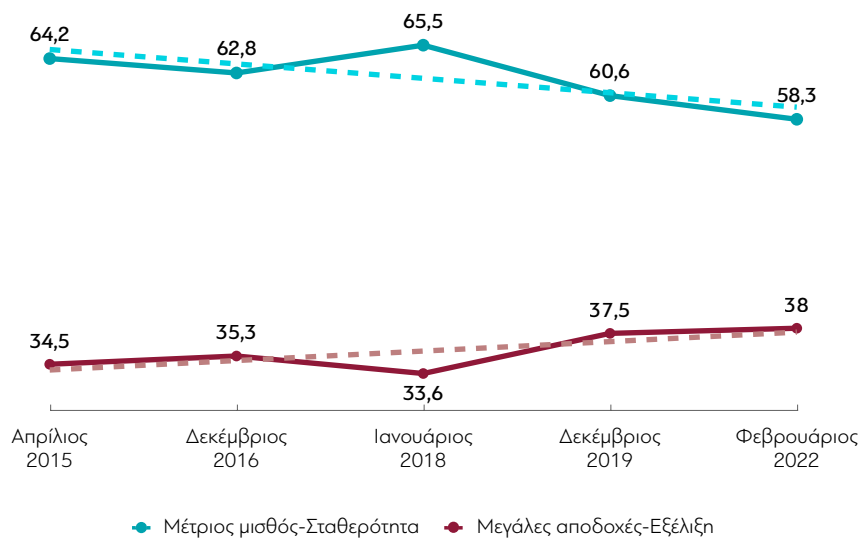
Η εργασιακή ανασφάλεια, αν και σχετικά χαμηλότερη από ό,τι στο παρελθόν, καταγράφεται και σε αυτή την έρευνα ιδιαίτερα έντονη.

Οι εργασιακές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα καθώς και το ασταθές περιβάλλον των αλληπάλληλων κρίσεων αλλά και αλλαγών που επηρεάζουν την αγορά εργασίας αναδεικνύουν ως πρωτεύον κριτήριο επιλογής θέσης εργασίας μια απασχόληση που εξασφαλίζει τη σταθερότητα και τη σιγουριά. Μια σταθερή θέση εργασίας, έστω με μέτριο μισθό και περιορισμένες προοπτικές, εξακολουθεί να είναι προτιμότερη από μια επαγγελματική απασχόληση που δεν προσφέρει εργασιακή ασφάλεια, έστω και αν αυτή συνοδεύεται με μεγαλύτερες αποδοχές και υψηλές προοπτικές εξέλιξης. Την ασφάλεια μιας σταθερής θέσης εργασίας, έστω και μετρίως αμειβόμενης, επιλέγουν οι έξι στους τέσσερις Έλληνες και με σχετικά υψηλότερα ποσοστά οι γυναίκες, οι μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες, οι έχοντες χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, οι ασθενέστεροι οικονομικά, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι άνεργοι.

Εσείς προσωπικά, στην υποθετική περίπτωση που θα μπορούσατε να επιλέξετε ανάμεσα στις παρακάτω δύο δουλειές, ποια θα επιλέγατε;

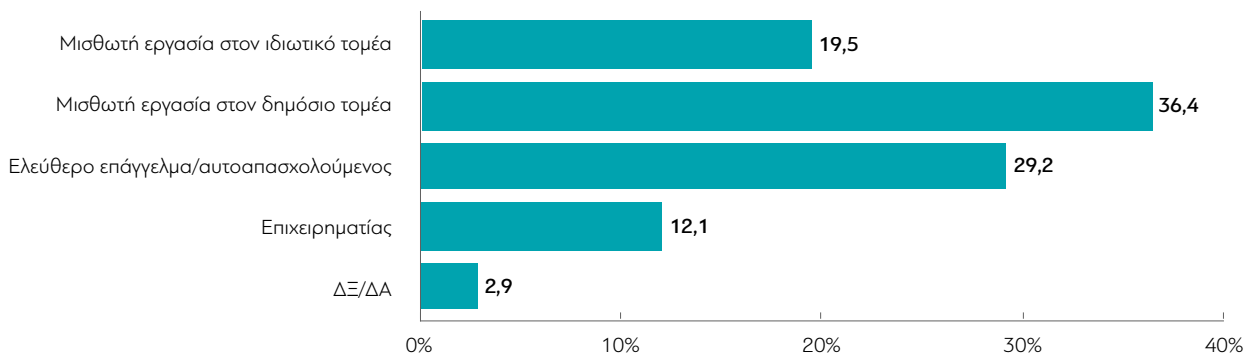
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

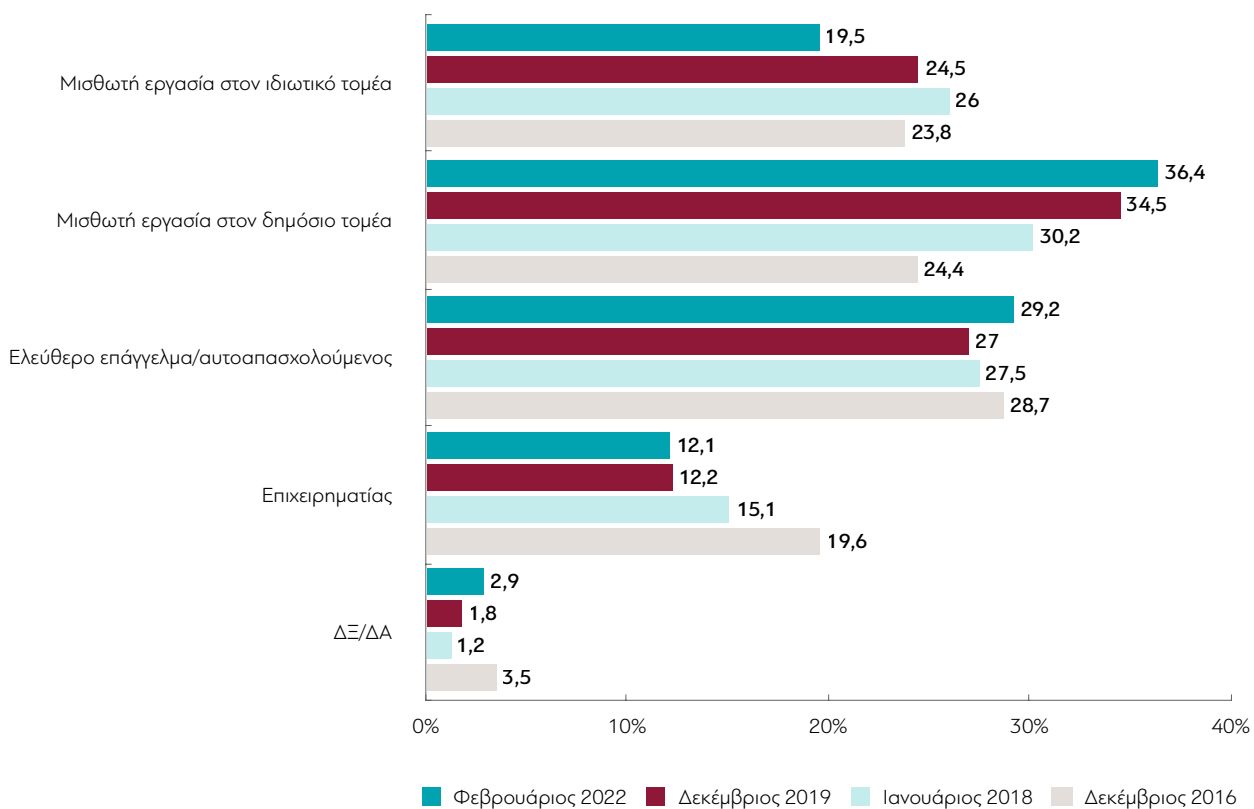
Ισχυρότερη η επιθυμία για μια θέση στο Δημόσιο

Η μισθωτή σχέση εργασίας, ιδιαίτερα στον δημόσιο τομέα, προτιμάται περισσότερο ως εργασιακή επιλογή σε σχέση με το ελεύθερο επάγγελμα ή την επιχειρηματική δραστηριότητα. Σημειώνεται πως η επιλογή μιας θέσης στο Δημόσιο εμφανίζει συνεχή ανοδική τάση. Το 2016 ήταν η επιλογή του 24,4% ενώ το 2022 επιλέγεται από το 36,4%, που αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει καταγραφεί στις έρευνες της διαNEOσις. Ενδιαφέρον είναι πως ο ένας στους τρεις μισθωτούς στον ιδιωτικό τομέα και ο ένας στους τέσσερις ελεύθερους επαγγελματίες θα προτιμούσε να εργάζεται στο Δημόσιο. Αντιθέτως, ο ένας περίπου στους τρεις δημοσίους υπαλλήλους θα προτιμούσε να ασκεί ελεύθερο επάγγελμα ή επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι άνεργοι προτιμούν μια θέση στο Δημόσιο σε ποσοστό 45,4%, ένα ελεύθερο επάγγελμα σε ποσοστό 27,5%, έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας 14,2% και μόλις 10,4% προτιμούν μισθωτή εργασία στον ιδιωτικό τομέα.

Και εάν θεωρητικά μπορούσατε να επιλέξετε μία εργασία, τι από τα παρακάτω θα επιλέγατε;

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

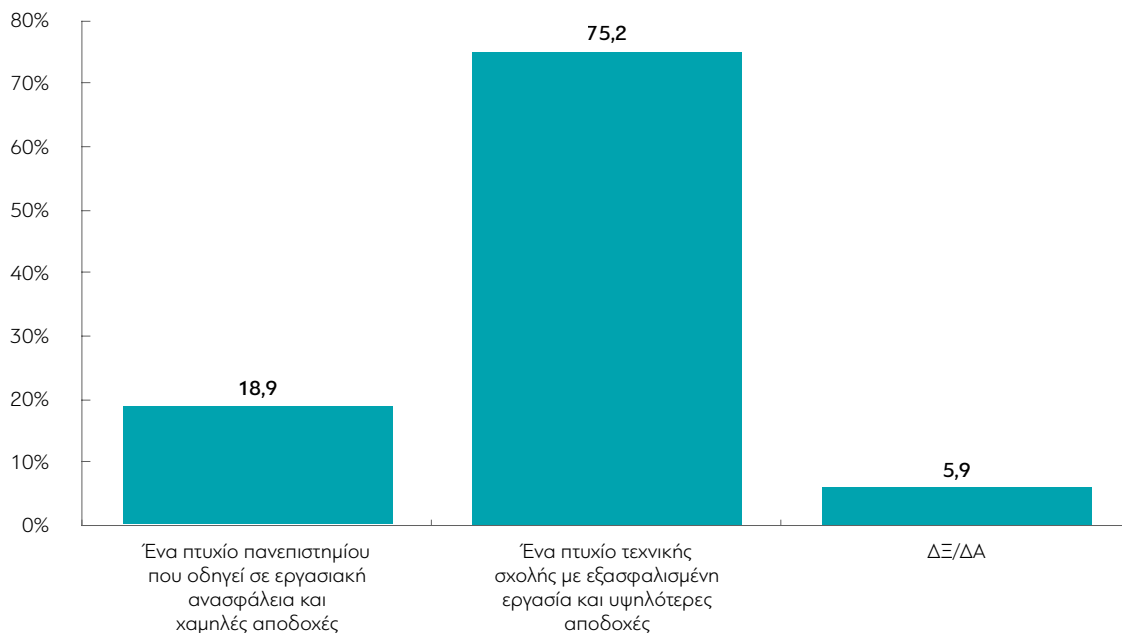

■ Φεβρουάριος 2022 ■ Δεκέμβριος 2019 ■ Ιανουάριος 2018 ■ Δεκέμβριος 2016

Πτυχίο που να οδηγεί σε εξασφαλισμένη εργασία

Η αναζήτηση της σιγουριάς στον επαγγελματικό στίβο επιβεβαιώνεται και στη θεωρητική ερώτηση επιλογής κατάλληλου πτυχίου. Το 75,2% δηλώνει πως θα προτιμούσε ένα πτυχίο τεχνικής σχολής με εξασφαλισμένη εργασία και υψηλότερες αποδοχές από ένα πτυχίο πανεπιστημίου που οδηγεί σε εργασιακή ανασφάλεια και χαμηλές αποδοχές. Στην πραγματικότητα όμως, το πανεπιστημιακό πτυχίο επιλέγεται κατά πολύ περισσότερο από ένα πτυχίο τεχνικής σχολής. Φαίνεται πως αυτό που μετράει περισσότερο στις απαντήσεις της συγκεκριμένης ερώτησης είναι η εξασφαλισμένη εργασία και λιγότερο το εάν το πτυχίο είναι πανεπιστημιακής ή τεχνικής σχολής. Σε κάθε περίπτωση η αναγκαιότητα του ουσιαστικού επαγγελματικού προσανατολισμού είναι εμφανής.

Τι θα επιλέγατε αν αντιμετωπίζατε τις παρακάτω εναλλακτικές προοπτικές;

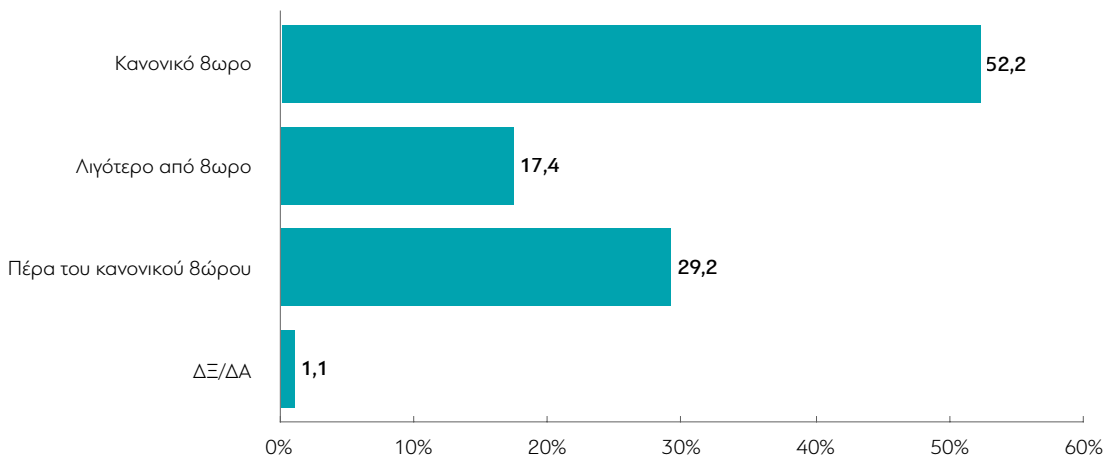

Κανονικό οκτάωρο για έναν στους δύο απασχολούμενους

Από τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει πως οι Έλληνες δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από τις συνθήκες εργασίας τους. Κανονικό οκτάωρο δηλώνει πως εργάζεται ο ένας στους δύο απασχολούμενους. Το 29,2% των απασχολούμενων εργάζεται πέραν του κανονικού οκταώρου ενώ το 17,4% εργάζεται λιγότερες ώρες.

Σε σχετικά υψηλότερα ποσοστά δηλώνουν πως εργάζονται πέραν του κανονικού οκταώρου οι επιχειρηματίες (79%) και οι ελεύθεροι επαγγελματίες (54,7% οι ελεύθεροι επαγγελματίες του τεχνικού κλάδου και 51,8% εκείνοι του επιστημονικού κλάδου). Περισσότερες ώρες του κανονικού οκταώρου δηλώνουν πως εργάζονται το 20,6% των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα και το 16,6% των δημοσίων υπαλλήλων. Τα υψηλότερα ποσοστά υποαπασχόλησης εμφανίζονται στους νέους 17-24 ετών (36%) και στις γυναίκες (26,9%).

Η εργασία σας σήμερα είναι...

Βάση: Εργαζόμενοι (47,7%).

	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	17-24	25-39	40-54	55-64	65 +
Κανονικό 8ωρο	52,2	54,5	49,1	44,3	58,6	51,3	42,6	36
Λιγότερο από 8ωρο	17,4	10,4	26,9	36,1	18,8	15,3	14,1	18
Πέρα του κανονικού 8ώρου	29,2	33,7	23,2	19,6	22,2	31,7	42,1	46
ΔΞ/ΔΑ	1,1	1,4	0,7	0	0,4	1,8	1,2	0

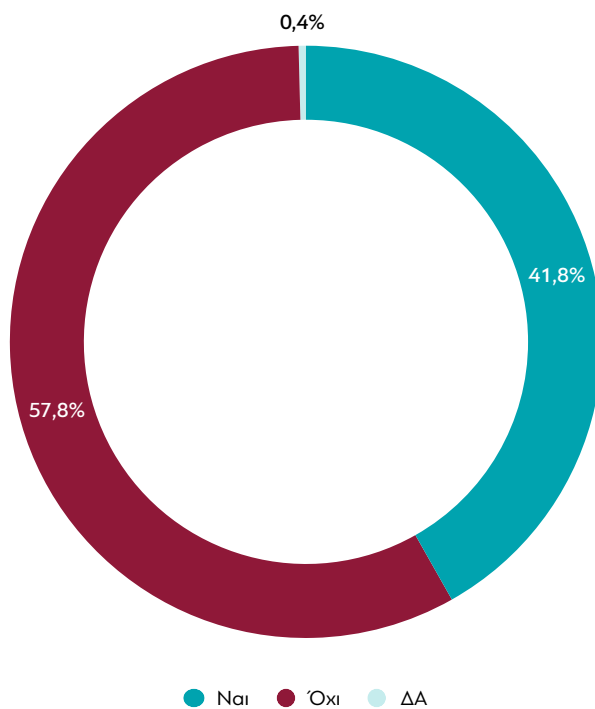
	ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛ.	ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛ.	Ε.Ε.Τ.	Ε.Ε.Ε.	ΕΠΙΧΕΙΡ.
Κανονικό 8ωρο	67,5	59,3	24,6	31,7	5,9
Λιγότερο από 8ωρο	15,9	19,5	13,5	16,4	12,9
Πέρα του κανονικού 8ώρου	16,6	20,6	54,7	51,8	78,8
ΔΞ/ΔΑ	0	0,5	7,2	0	2,4

Όχι στην αποκλειστική τηλεργασία

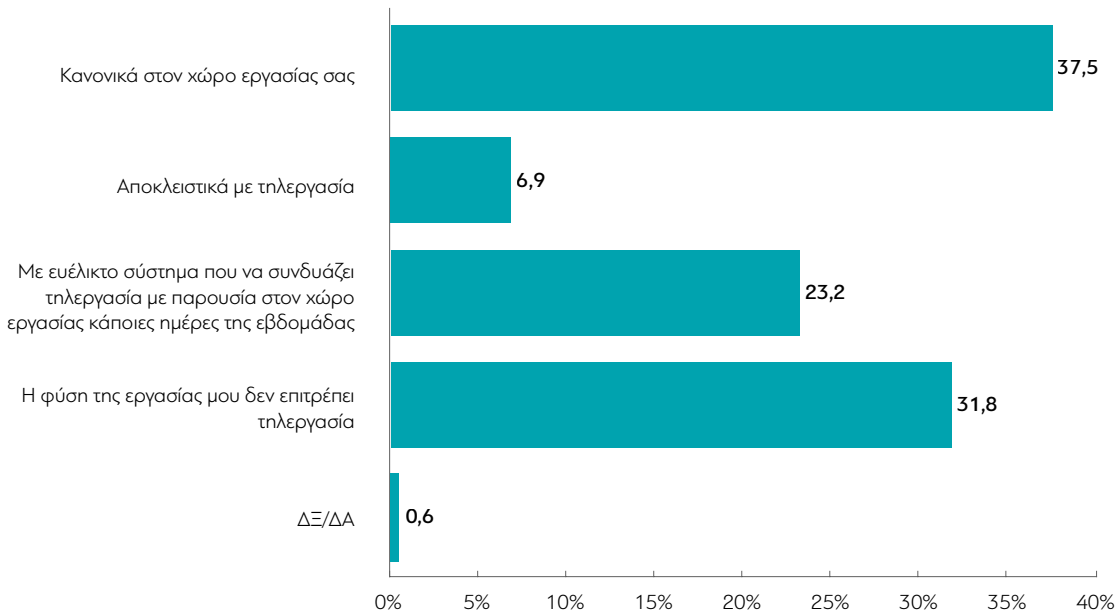
Το 42% των απασχολουμένων εργάστηκαν με τηλεργασία κατά την περίοδο της πανδημίας. Αναλυτικότερα, τηλεργασία ανέφερε το 60,4% των δημοσίων υπαλλήλων, το 53,7% των επιστημόνων ελεύθερων επαγγελματιών, το 38,2% των ιδιωτικών υπαλλήλων, το 22,3% των επιχειρηματιών και το 14,5% των τεχνικών. Ωστόσο, το καθεστώς της αποκλειστικής τηλεργασίας δεν είναι επιθυμητό. Μετά το τέλος της πανδημίας, το 37,5% θα ήθελε να εργάζεται αποκλειστικά στον χώρο εργασίας του, το 23,2% προτιμά ένα ευέλικτο σύστημα που να συνδυάζει φυσική παρουσία και τηλεργασία, ενώ μόνο το 7% προτιμά απασχόληση αποκλειστικά με τηλεργασία. Περίπου ο ένας στους τρεις εργαζόμενους δηλώνει πως η φύση της εργασίας του δεν επιτρέπει την τηλεργασία.

Κατά την περίοδο της πανδημίας έχετε εργαστεί με τηλεργασία;

Βάση: Εργαζόμενοι (47,7%).

Μετά το τέλος της πανδημίας ιδανικά θα θέλατε να εργάζεστε...

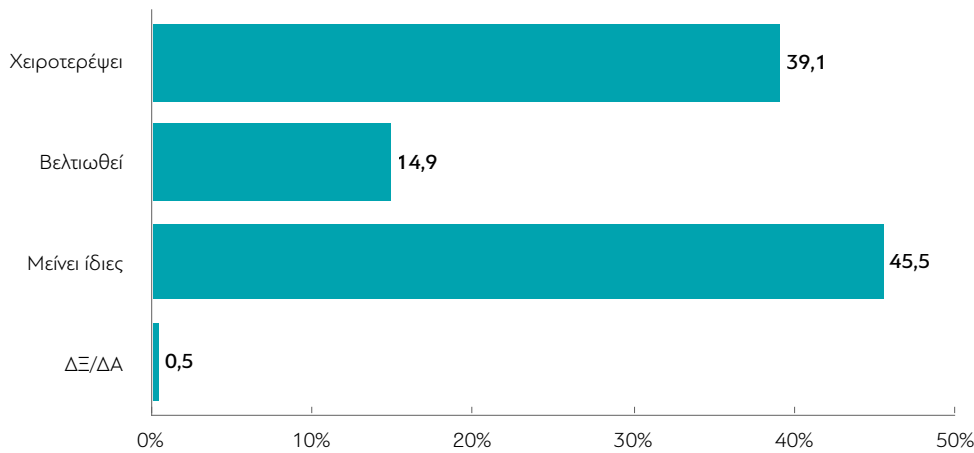
Βάση: Εργαζόμενοι (47,7%).

Επιδείνωση συνθηκών εργασίας για έναν στους τέσσερις απασχολούμενους

Οι 4 στους 10 εργαζόμενους δήλωσαν πως οι συνθήκες εργασίας τους το τελευταίο διάστημα έχουν χειροτερέψει, έναντι του 15% που δηλώνουν πως έχουν βελτιωθεί. Επιδείνωση των συνθηκών εργασίας τους αναφέρουν σχετικά περισσότερο οι ελεύθεροι επαγγελματίες, ενώ οι ιδιωτικοί υπάλληλοι επηρεάστηκαν σχετικά λιγότερο. Σημειώνεται πως το σχετικά υψηλότερο ποσοστό βελτίωσης των συνθηκών εργασίας τους αναφέρουν οι ιδιοκτήτες επιχείρησης (22,4%).

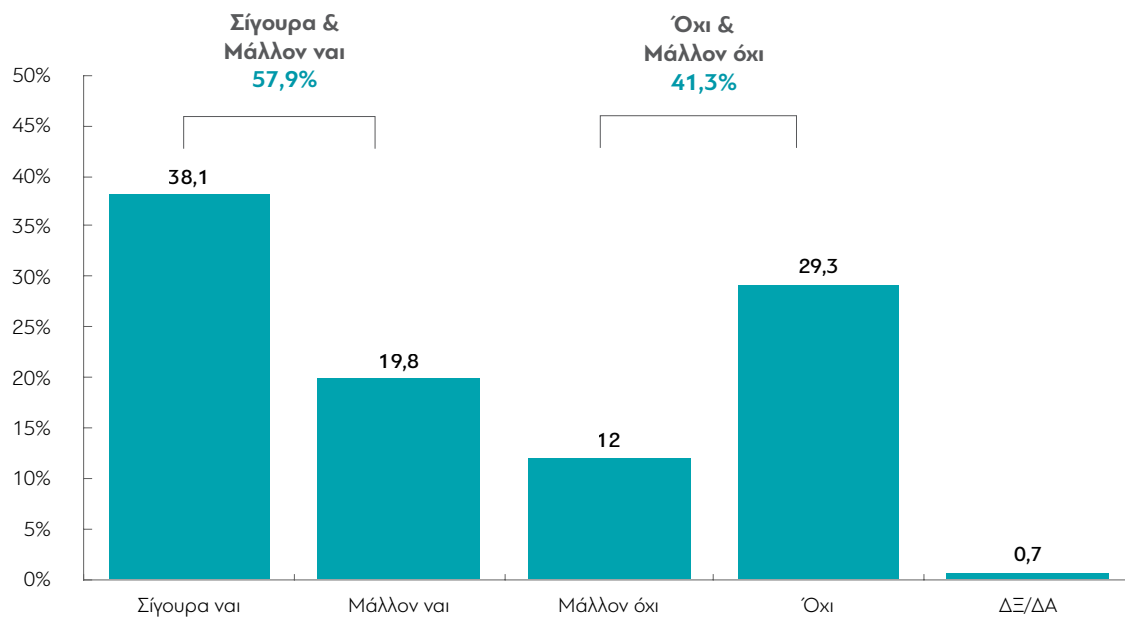
Σχεδόν έξι στους δέκα Έλληνες δηλώνουν πως θα μετανάστευαν στο εξωτερικό εάν έβρισκαν δουλειά με καλύτερες αποδοχές και καλύτερες συνθήκες και μάλιστα το 38% δηλώνει σίγουρα ναί. Το ποσοστό πρόθεσης μετανάστευσης για καλύτερες συνθήκες εργασίας και υψηλότερες αποδοχές αυξάνεται στις νεότερες ηλικιακές κατηγορίες και καταγράφεται στο ποσοστό 77% στις ηλικίες 17-24 και 72% στις ηλικίες 25-39.

Οι συνθήκες εργασίας σας το τελευταίο διάστημα έχουν...

Βάση: Εργαζόμενοι (47,7%).

Θα μεταναστεύατε στο εξωτερικό αν βρίσκατε δουλειά με καλύτερες αποδοχές και καλύτερες συνθήκες;

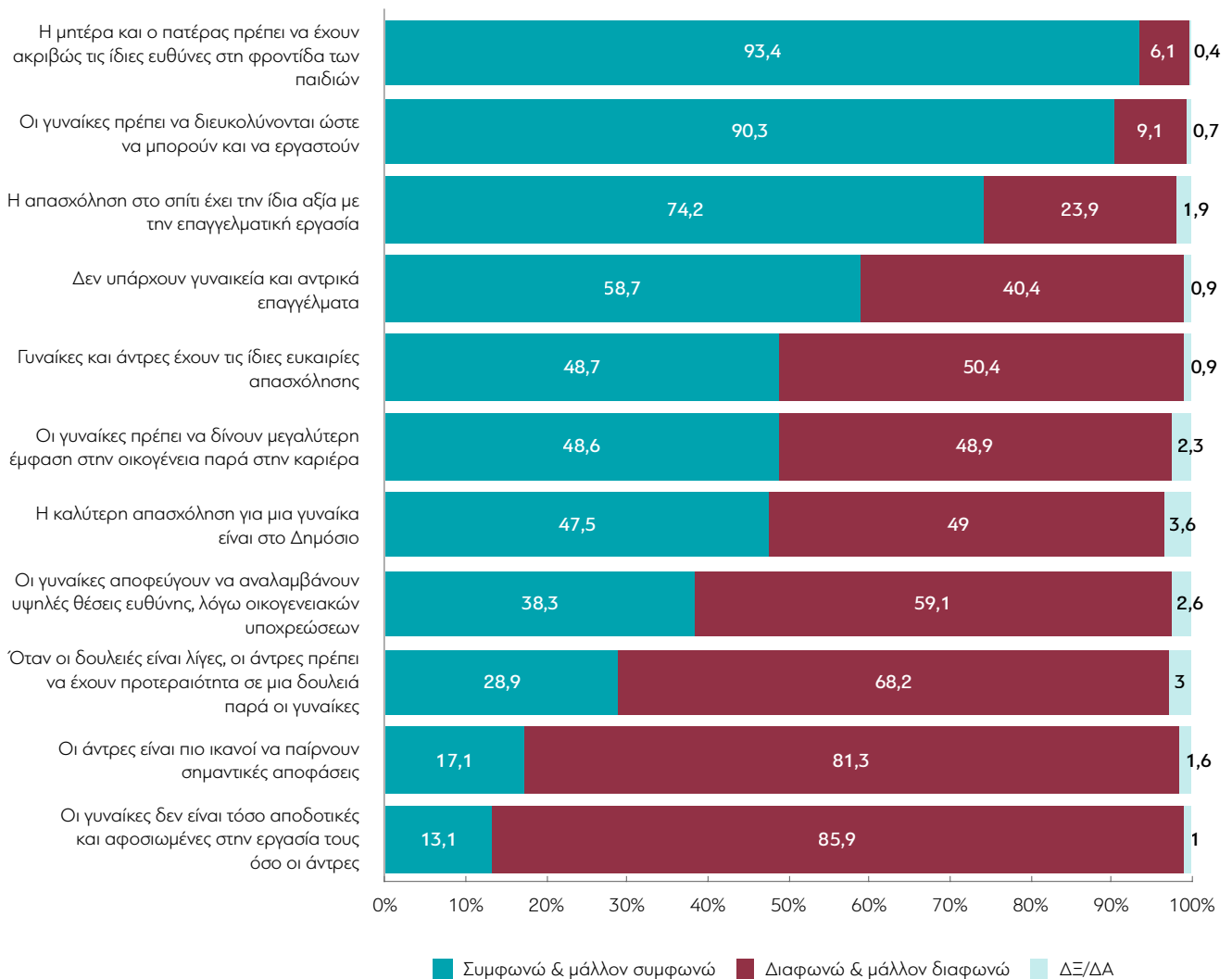

	17-24	25-39	40-54	55-64	65 +
Σίγουρα ναι & Μάλλον ναι	77,1	71,9	52,5	54,3	44,9
Όχι & Μάλλον όχι	21,6	26,9	46,7	45,7	54,7

Γυναίκες και εργασία

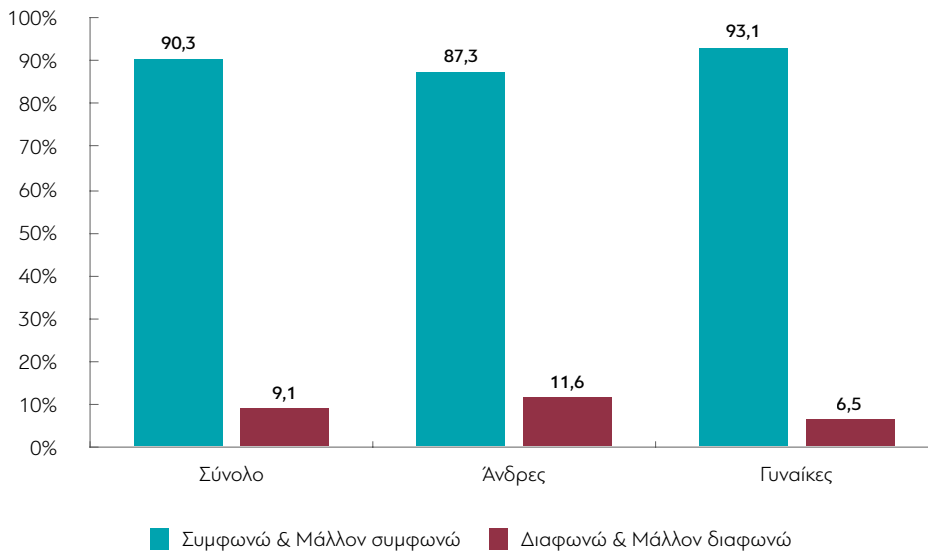
Με συντριπτικά ποσοστά άνω του 90% οι Έλληνες ασπάζονται την άποψη πως η μητέρα και ο πατέρας πρέπει να μοιράζονται εξίσου τις ευθύνες στη φροντίδα των παιδιών, καθώς και την άποψη πως οι γυναίκες πρέπει να διευκολύνονται για να μπορούν να εργαστούν. Υψηλό ποσοστό συμφωνίας συγκεντρώνει και η άποψη πως η απασχόληση στο σπίτι έχει την ίδια αξία με την επαγγελματική εργασία (74,2%). Ωστόσο, μόνο ο ένας στους δύο ερωτώμενους πιστεύει πως γυναίκες και άνδρες έχουν τις ίδιες ευκαιρίες απασχόλησης. Ο βαθμός συμφωνίας με βάση το φύλο των ερωτώμενων διαφέρει αισθητά. Το ότι υπάρχει ισότητα ευκαιριών στην απασχόληση υποστηρίζει το 60,7% των ανδρών και μόλις το 37,2% των γυναικών.

Θα σας διαβάσω τώρα κάποιες φράσεις σχετικά με τις γυναίκες και την εργασία και θα ήθελα να μου πείτε κατά πόσον συμφωνείτε ή αν διαφωνείτε:

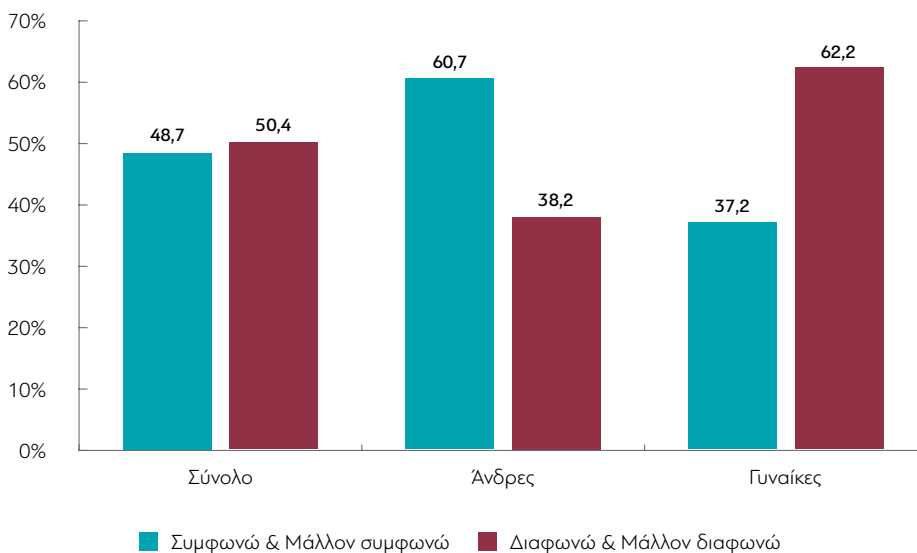

Θα σας διαβάσω τώρα κάποιες φράσεις σχετικά με τις γυναίκες και την εργασία και θα ήθελα να μου πείτε κατά πόσον συμφωνείτε ή αν διαφωνείτε:

Οι γυναίκες πρέπει να διευκολύνονται ώστε να μπορούν και να εργαστούν

Γυναίκες και άντρες έχουν τις ίδιες ευκαιρίες απασχόλησης

Η παρουσία των στερεοτύπων είναι υπαρκτή, ιδιαίτερα από την πλευρά των ανδρών. Ως παράδειγμα, το 54,9% των ανδρών πιστεύει πως οι γυναίκες πρέπει να δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην οικογένεια παρά στην καριέρα, ένας στους τρεις πιστεύει πως όταν οι δουλειές είναι λίγες οι άνδρες πρέπει να έχουν προτεραιότητα (33,9%), και ένας στους τέσσερις πιστεύει πως οι άνδρες είναι πιο ικανοί να παίρνουν αποφάσεις.

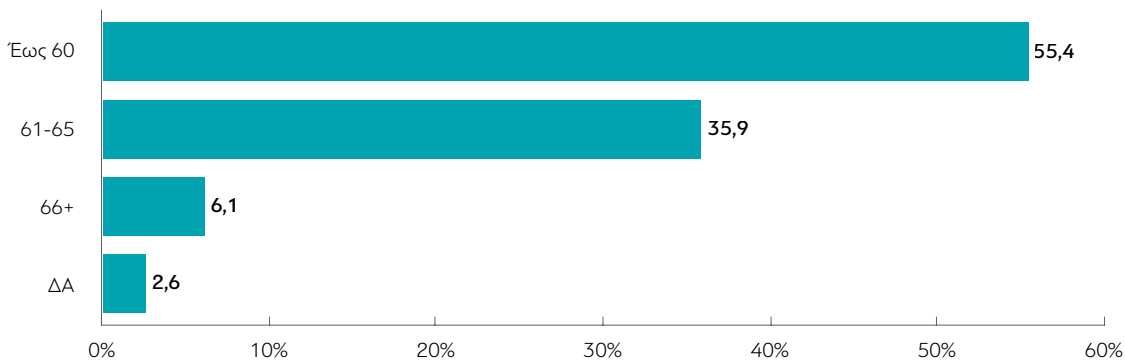
Σύνταξη στα εξήντα και ανησυχία για τις αντοχές του συστήματος

Η πλειοψηφία των ενήλικων Ελλήνων πιστεύει πως θα πρέπει να βγαίνει κάποιος στη σύνταξη πριν ή τουλάχιστον στα εξήντα (55,4%). Η άποψη αυτή ενισχύεται κατά πολύ περισσότερο στις νεότερες ηλικίες (68% στους 18-24 και 78% στους 25-39 ετών). Οι σημερινοί συνταξιούχοι υποστηρίζουν τη συνταξιοδότηση έως τα εξήντα σε σχετικά μικρότερο ποσοστό 39,3%, θεωρώντας καταλληλότερη για σύνταξη την ηλικία μεταξύ 61-65 ετών.

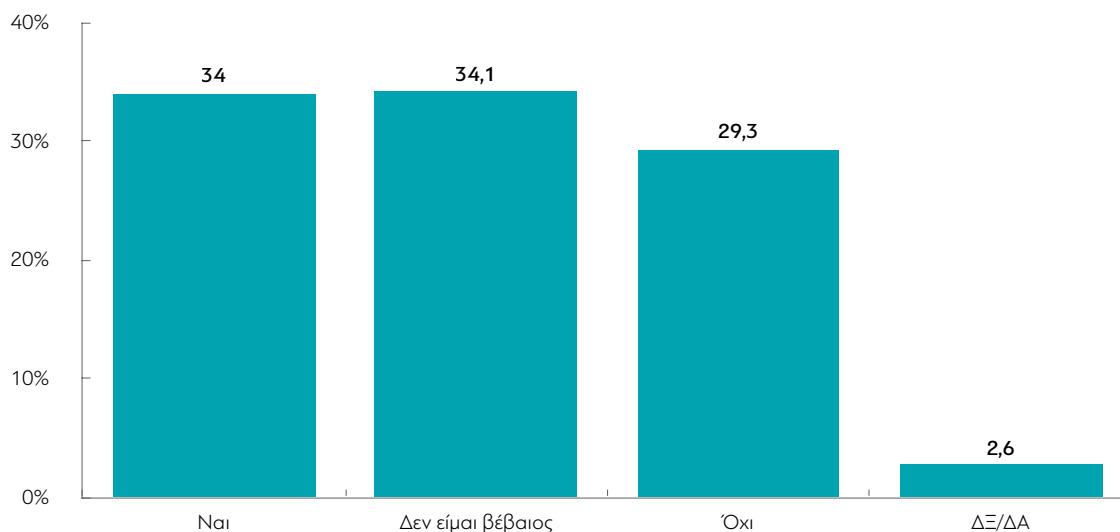
Προβληματισμός και ανησυχία καταγράφεται για τη βιωσιμότητα/αντοχές του συνταξιοδοτικού συστήματος. Χαρακτηριστικό είναι πως μόνο το 34% θεωρεί εξασφαλισμένη τη σύνταξή του, ποσοστό μειωμένο κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες από την προηγούμενη έρευνα. Το 34,1% δεν είναι σίγουρο ότι θα πάρει σύνταξη και το 29,3% δεν πιστεύει ότι θα πάρει σύνταξη ή πιστεύει ότι η σύνταξη που παίρνει δεν είναι εξασφαλισμένη στο μέλλον. Οι γυναίκες εκφράζουν μεγαλύτερη ανησυχία για το αν θα πάρουν σύνταξη, ενώ οι νεότερες γενιές των ασφαλισμένων ανησυχούν περισσότερο από τους μεγαλύτερους και όσους βρίσκονται πιο κοντά στο όριο συνταξιοδότησης. Το υψηλότερο ποσοστό βεβαιότητας για τη σύνταξή τους καταγράφεται στους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα (53,9%) ενώ μόνο ο ένας στους τέσσερις μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα πιστεύει πως η σύνταξή του είναι εξασφαλισμένη (26,2%).

Αξίζει να σημειωθεί πως όσοι λαμβάνουν ήδη σύνταξη θεωρούν τη σύνταξή τους εξασφαλισμένη σε ποσοστό (54,4%) μειωμένο κατά 9,4 μονάδες από την προηγούμενη έρευνα.

Κατά τη γνώμη σας σε ποια ηλικία θα πρέπει κάποιος να βγει στη σύνταξη δηλ. να εισπράττει σύνταξη από το κράτος;

Πιστεύετε ότι θα πάρετε σύνταξη; Η σύνταξή σας είναι εξασφαλισμένη;

	17-24	25-39	40-54	55-64	65+
Ναι	22,4	15,7	26,5	53,2	52
Δεν είμαι βέβαιος	58,2	48,2	33,7	23,1	18,4
Όχι	16,7	35,5	36,7	21,1	25,6
ΔΞ/ΔΑ	2,8	0,6	3,1	2,6	3,9

Συνήθειες και τρόπος ζωής

Στο πλαίσιο της έρευνας διερευνήθηκαν και θέματα που σχετίζονται με τις καθημερινές συνήθειες και τον τρόπο ζωής των Ελλήνων.

Κατά δήλωση των ερωτωμένων καταγράφονται μεταξύ άλλων τα εξής:

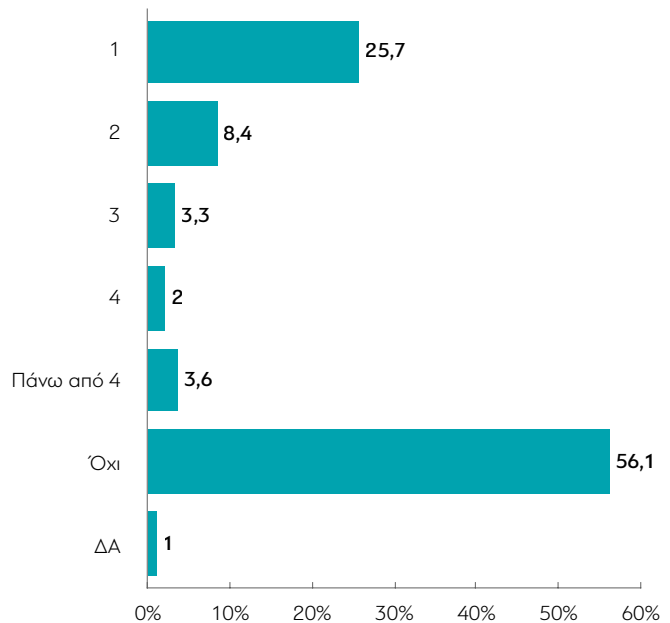
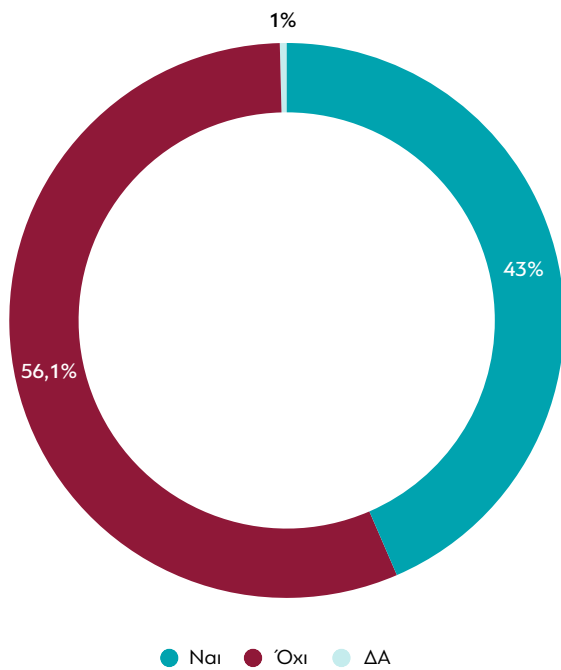
- 62,1% δηλώνουν ότι ασκούνται σωματικά και σε σχετικά υψηλότερα ποσοστά οι άνδρες και οι νεότερες ηλικιακές κατηγορίες (χωρίς να διευκρινίζεται το είδος, η ένταση και η συχνότητα της άσκησης).
- 76,1% δηλώνουν ότι προσέχουν τη διατροφή τους. Υψηλότερα ποσοστά συναντώνται στους άνω των 65 ετών (83,1%).
- 8% των Ελλήνων δηλώνουν ότι δεν τρώνε κρέας.
- 77,2% δηλώνουν ότι βλέπουν τηλεόραση καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά, με την υψηλότερη συχνότητα θέασης να καταγράφεται στις γυναίκες, στις σχετικά μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες και στους μη απασχολούμενους. Το 42,5% των νέων ηλικίας 17-24 δηλώνουν ότι δεν βλέπουν τηλεόραση.
- 66,4% δηλώνουν ότι ασχολούνται με τα social media. Στους νέους 17-24 ετών το ποσοστό ξεπερνά το 90%.
- 30% δηλώνουν πως έχουν συμμετάσχει σε κάποια εθελοντική δράση. Υψηλότερα ποσοστά συναντώνται στις μικρότερες ηλικιακές κατηγορίες και σε άτομα υψηλότερου εκπαιδευτικού επιπέδου.
- 33,6% δηλώνουν ότι δεν έχουν διαβάσει κανένα βιβλίο τους τελευταίους 12 μήνες. 8,9% δηλώνουν ότι έχουν διαβάσει περισσότερα από 10.
- 33,5% καπνίζουν (οι γυναίκες περισσότερο από τους άνδρες -και η ηλικία που καπνίζει περισσότερο είναι οι 25-39).
- 57,1% δηλώνουν ότι κάνουν προληπτικές ιατρικές εξετάσεις κάθε χρόνο. Περισσότερο συνεπείς δηλώνουν οι γυναίκες, οι μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες, οι έχοντες υψηλότερη μόρφωση και οι σχετικά πιο άνετοι οικονομικά.
- 18,8% πίνουν αλκοόλ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά. Αναφέρεται από όλες τις ηλικιακές κατηγορίες και περισσότερο από τους άνδρες (23,3%).
- 81,4% δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν πιστωτική ή χρεωστική κάρτα. Σχετικά αυξημένο ποσοστό στις ηλικίες κάτω των 50 ετών (84,8%).
- 76,7% ζητάνε αποδείξεις αγοράς ενώ συνεπέστερες φαίνονται οι μεγαλύτερες ηλικιακές κατηγορίες. Οι 65 ετών και άνω δηλώνουν πως ζητάνε αποδείξεις σε ποσοστό 87,4%.

Έλληνες και κατοικίδια

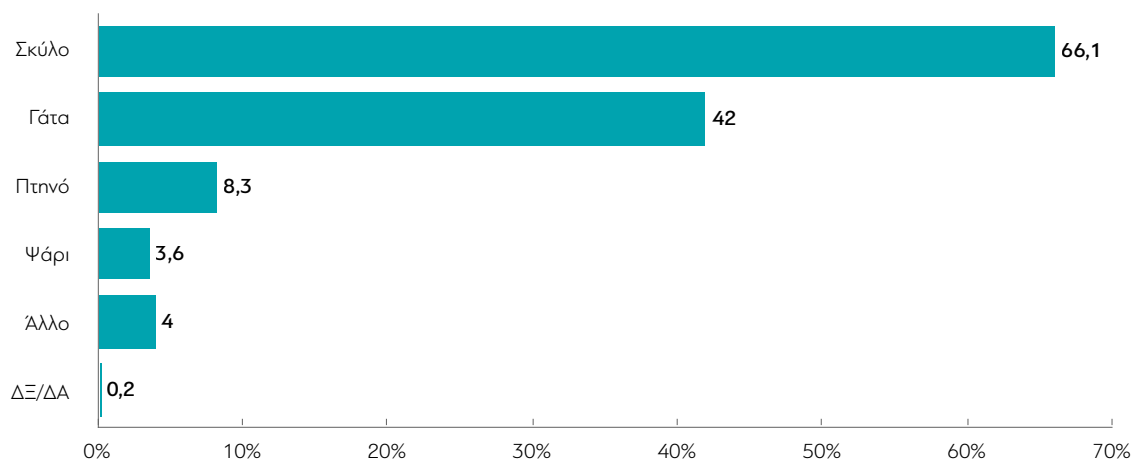
Το 43% των Ελλήνων δηλώνουν ότι έχουν κατοικίδιο. Το 17,3% μάλιστα δηλώνει πως έχει περισσότερα του ενός. Η κατοχή κατοικίδιου αναφέρεται περισσότερο στις σχετικά μικρότερες και μεσαίες ηλικίες, καθώς το ποσοστό κατοχής μειώνεται όσο αυξάνεται η ηλικιακή κατηγορία. Περίπου ένας στους δύο ερωτώμενους κάτω των 40 ετών ανέφερε πως έχει κατοικίδιο, έναντι του 32% των 65 ετών και άνω. Εκτός από τους σκύλους 66,1% και τις γάτες 42%, που συνθέτουν τη μεγάλη πλειοψηφία των κατοικίδιων, το 8,3% ανέφερε πως έχει πτηνό/ά το 3,6% ψάρι/α και ένα 4% κάποιο άλλο κατοικίδιο ζώο.

Έχετε κάποιο κατοικίδιο (σκύλο, γάτα κλπ.); Αν ναι, πόσα;

Τι κατοικίδιο έχετε;

(Πολλαπλές απαντήσεις)

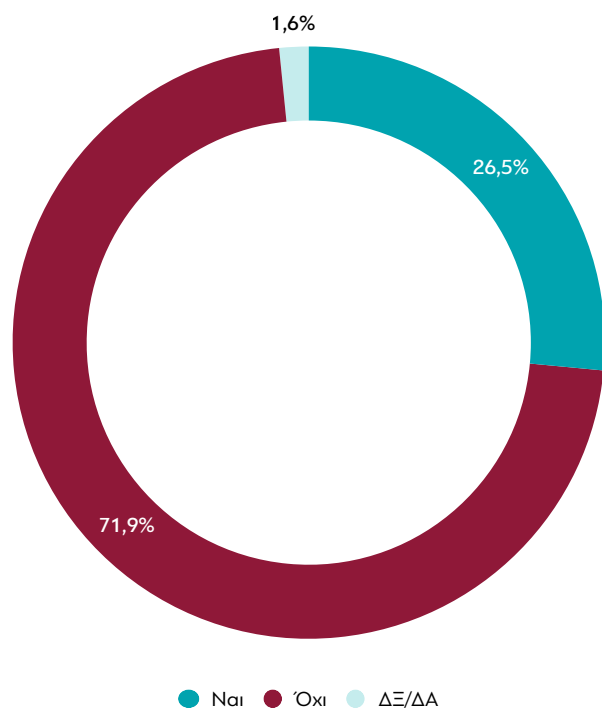
Βάση: Όσοι έχουν κάποιο κατοικίδιο (43%).

Ως συνηθέστεροι τρόποι απόκτησης που αναφέρθηκαν είναι ότι το πήραν αδέσποτο από τον δρόμο (45,3%) και ότι τους το χάρισαν ή το πήραν από άλλη οικογένεια (36,6%). Το 16,4% δήλωσαν πως το αγόρασαν ενώ ένα 11,3% το υιοθέτησε από καταφύγιο. Η υιοθέτηση από καταφύγιο ζώων είναι επιλογή συνηθέστερη στις νεότερες ηλικίες με υψηλότερο ποσοστό στην ηλικιακή κατηγορία 17-24 (20,4%) και μικρότερο στους 55-64 και άνω των 65 ετών με ποσοστά 5,7% και 7,4% αντίστοιχα.

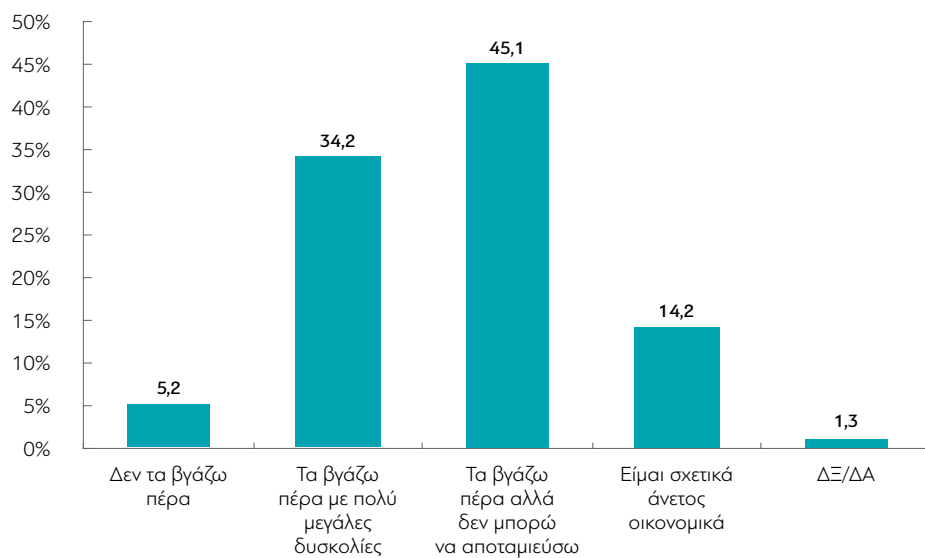
Τα οικονομικά των νοικοκυριών

Το 14,2% των Ελλήνων δηλώνουν οικονομικά άνετοι. Η πολυπληθέστερη κατηγορία 45,1% δηλώνει πως τα βγάζει πέρα αλλά δεν μπορεί να αποταμιεύσει, το 34,2% τα βγάζει πέρα με μεγάλες δυσκολίες και ένα 5,2% δήλωσε πως δεν τα βγάζει πέρα. Η παρούσα κατηγοριοποίηση δεν εμφανίζει αξιοσημείωτες μεταβολές σε σχέση με δύο χρόνια πριν. Το 26,5% δήλωσαν πως τα τελευταία δύο χρόνια είχαν τη δυνατότητα να αποταμιεύσουν. Ωστόσο αρκετοί από αυτούς διευκρίνιζαν πως ενώ αποταμίευαν στη διάρκεια της διατίτας, σήμερα δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα, γεγονός που εξηγεί τη φαινομενική ασυνέπεια με την κατά δήλωση κατάσταση και οικονομική δυνατότητα των νοικοκυριών.

Τα τελευταία 2 έτη μπόρεσατε να αποταμιεύσετε χρήματα;

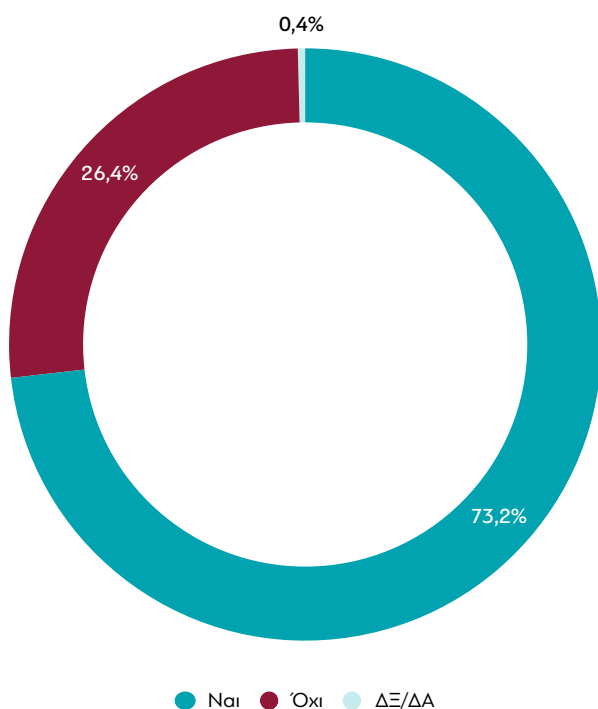
Ποια από τις παρακάτω φράσεις εκφράζει καλύτερα την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού σας;

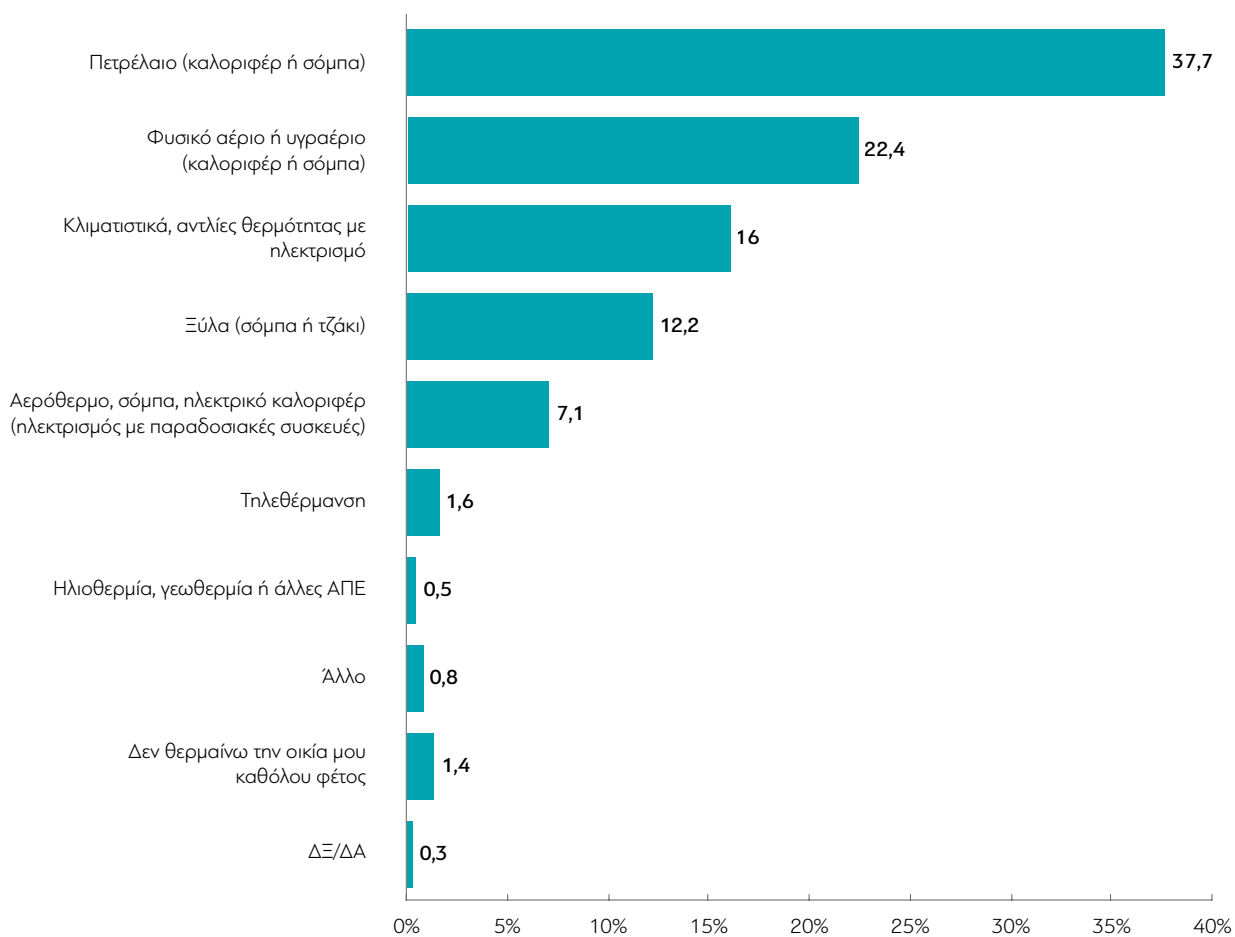
Το 15,7% δήλωσε ότι παίρνει κάποιο κοινωνικό επίδομα ή άλλη υλική βοήθεια από το κράτος, ποσοστό αυξημένο κατά 3,6% σε σχέση με το 2019. Το 65,5% ανέφερε πως δεν έχει πάρει ποτέ τέτοια βοήθεια (από 78,7% το 2019). Στις αρχές του 2022 το 15,9% ανέφερε πως έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές σε λογαριασμούς ΔΕΚΟ, ποσοστό που αναμένεται αυξανόμενο λόγω της αύξησης των τιμολογίων ενέργειας.

Ένας στους τέσσερις Έλληνες (26,4%) δήλωσε ότι δεν μπόρεσε να θερμάνει επαρκώς την οικία του τον χειμώνα του 2022. Σημειώνεται πως λιγότερα από ένα στα τέσσερα νοικοκυριά θερμαίνουν το σπίτι τους με υποδομές που δεν εκλύουν αέρια του θερμοκηπίου, ενώ το 60,1% των Ελλήνων θερμαίνουν τα σπίτια τους καίγοντας πετρέλαιο ή φυσικό αέριο.

Θερμαίνετε επαρκώς την οικία σας αυτό τον χειμώνα;

Πώς θερμαίνετε την οικία σας αυτό τον χειμώνα;

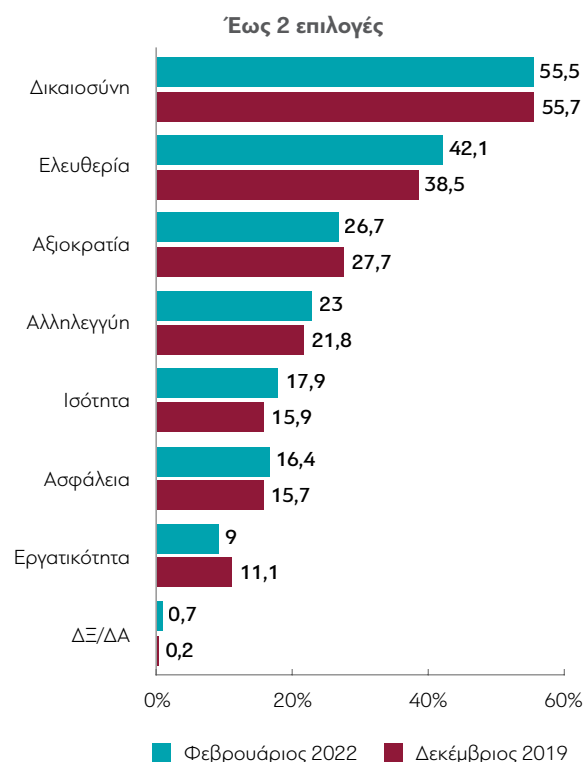
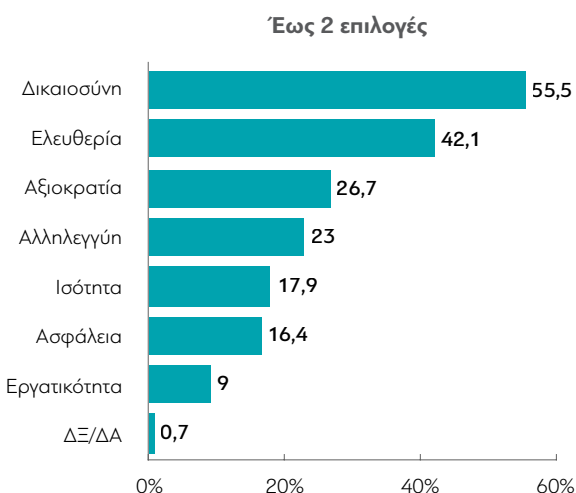

Αξίες - Εμπιστοσύνη

Δικαιοσύνη - Ελευθερία - Αξιοκρατία

Η δικαιοσύνη αναδεικνύεται για δεύτερη συνεχή φορά ως βασικό ζητούμενο της ελληνικής κοινωνίας και αναφέρεται ως η σημαντικότερη αξία -μεταξύ άλλων σημαντικών- από τους περισσότερους Έλληνες. Οι αξίες της ελευθερίας και της αξιοκρατίας εμφανίζονται στη δεύτερη και τρίτη θέση ιεράρχησης των αξιών και αξιολογούνται ως σημαντικότερες της αλληλεγγύης και της ισότητας, που καταλαμβάνουν την τέταρτη και πέμπτη θέση αντίστοιχα. Η δικαιοσύνη προκρίνεται ως η σημαντικότερη αξία από όλες τις κατηγορίες του πληθυσμού με εξαίρεση τους νέους 17-39 ετών που αναφέρουν περισσότερο την ελευθερία, με δεύτερη συνηθέστερη επιλογή τη δικαιοσύνη.

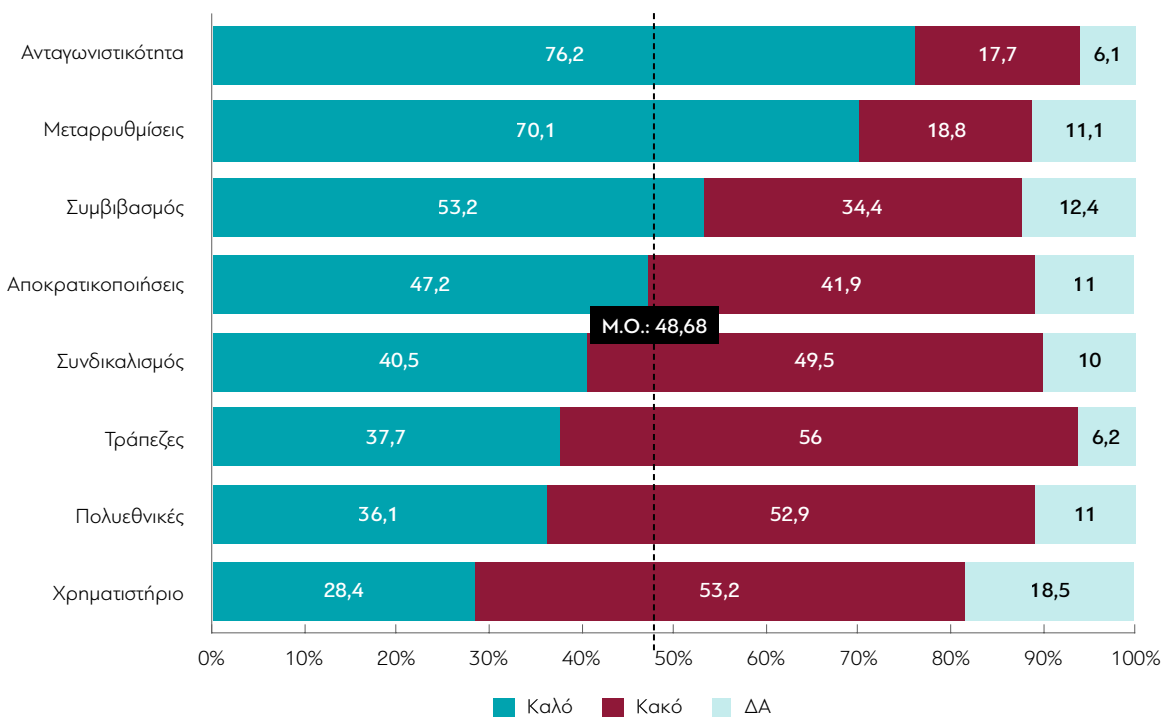
Ποιες από τις παρακάτω θεωρείτε τις σημαντικότερες αξίες;

Ναι στις μεταρρυθμίσεις

Οι μεταρρυθμίσεις όσο και η ανταγωνιστικότητα αποτελούν θετικές έννοιες για την πλειοψηφία των Ελλήνων με 70,1% και 76,2% αντίστοιχα. Θετικό ισοζύγιο εμφανίζουν και οι έννοιες συμβιβασμός και αποκρατικοποιήσεις, με μικρότερα ωστόσο ποσοστά αποδοχής. Ωστόσο το χρηματιστήριο, οι πολυεθνικές, οι τράπεζες αλλά και ο συνδικαλισμός αντιπροσωπεύουν για τους Έλληνες περισσότερο κάτι κακό παρά κάτι καλό. Σημειώνεται πως η αποδοχή όλων ανεξαιρέτως των εννοιών που εξετάστηκαν στην έρευνα παρουσιάζεται σχετικά μειωμένη σε σχέση με δύο χρόνια πριν.

Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»

Κριτική διάθεση και έλλειψη εμπιστοσύνης

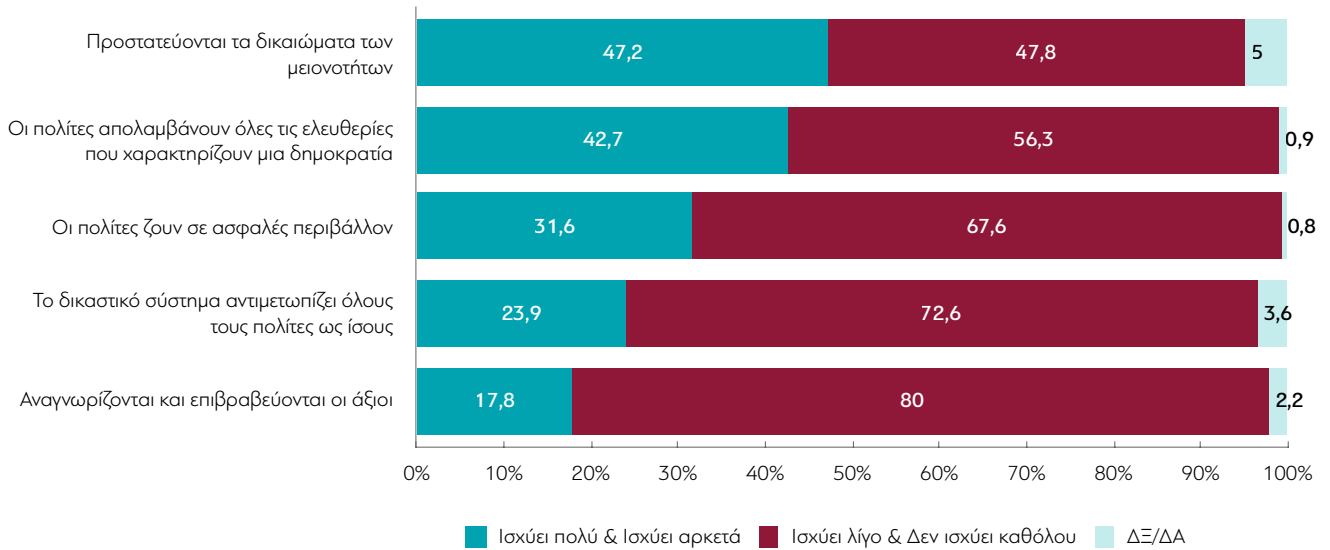
Με εντονότερη από κάθε άλλη φορά κριτική διάθεση εμφανίζονται και οι απόψεις των Ελλήνων σε θέματα που αφορούν το αίσθημα ασφάλειας των πολιτών και τα δικαιώματά τους. Οι Έλληνες εγείρουν ενστάσεις στο κατά πόσο ζούμε σε ένα ασφαλές περιβάλλον, καθώς και σε ποιο βαθμό οι πολίτες απολαμβάνουν τις ελευθερίες που χαρακτηρίζουν μια δημοκρατία. Ισχυρή αμφισβήτηση καταγράφεται στο κατά πόσο στη χώρα μας αναγνωρίζονται και επιβραβεύονται οι άξιοι, καθώς και στο εάν το δικαστικό σύστημα μάς αντιμετωπίζει όλους ως ίσους.

Επίσης το ζήτημα της προστασίας των δικαιωμάτων των μειονοτήτων διχάζει την ελληνική κοινωνία. Οι κάτω των 40 ετών καθώς και οι πολίτες που τοποθετούνται πολιτικά αριστερότερα του κέντρου πιστεύουν κατά πλειοψηφία πως δεν προστατεύονται ικανοποιητικά τα δικαιώματα των μειονοτήτων. Αντίθετη άποψη έχουν οι άνω των 40 και οι αυτοτοποθετούμενοι στο κέντρο και δεξιότερα του κέντρου. Γενική διαπίστωση είναι πως τα αισθήματα ανασφάλειας, αδικίας και αποκλεισμού είναι έκδηλα, ιδιαίτερα στις μικρότερες ηλικιακές κατηγορίες, στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα και στους αριστερούς ψηφοφόρους.

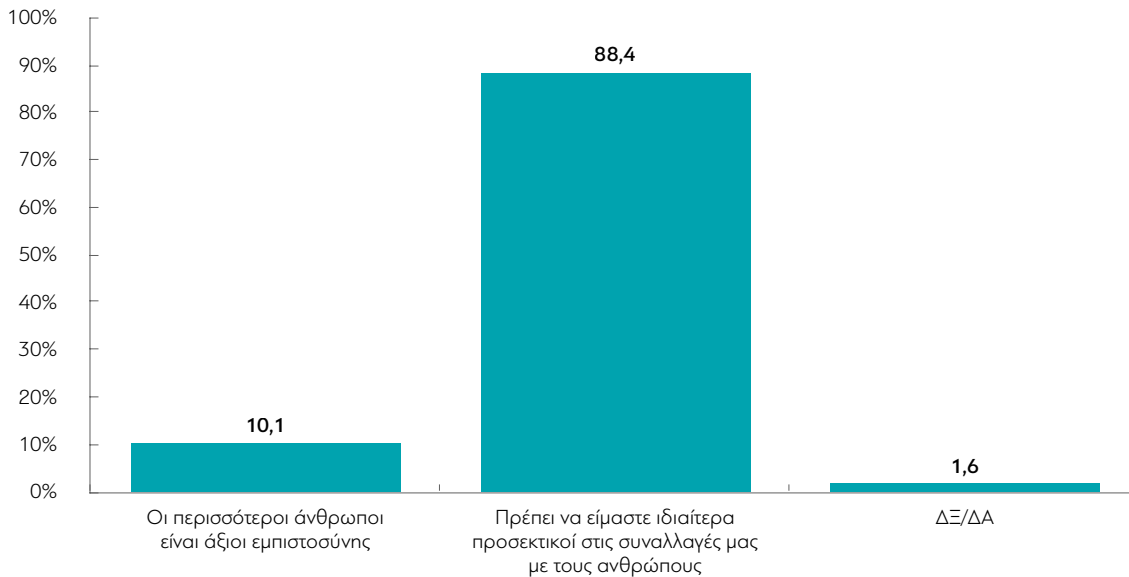
Η διάχυτη επιφυλακτικότητα και η έλλειψη εμπιστοσύνης στην ελληνική κοινωνία είναι ένα εύρημα που προβληματίζει. Στην ερώτηση "Θα λέγατε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης ή ότι θα πρέπει να είναι κανείς ιδιαίτερα προσεκτικός στις συναλλαγές με τους ανθρώπους;" μόνο το 10,1% συμφωνεί πως οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης, ποσοστό που απέχει κατά πολύ από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σχετικά περισσότερο επιφυλακτικές είναι οι γυναίκες, οι χαμηλού και μέσου εκπαιδευτικού επιπέδου και ιδιαίτερα οι 65 ετών και άνω.

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε πως ισχύει κάθε ένα από τα παρακάτω στη χώρα μας...

Γενικότερα μιλώντας, θα λέγατε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άξιοι εμπιστοσύνης ή ότι πρέπει να είναι κανείς ιδιαίτερα προσεκτικός/ή στις συναλλαγές με τους ανθρώπους;

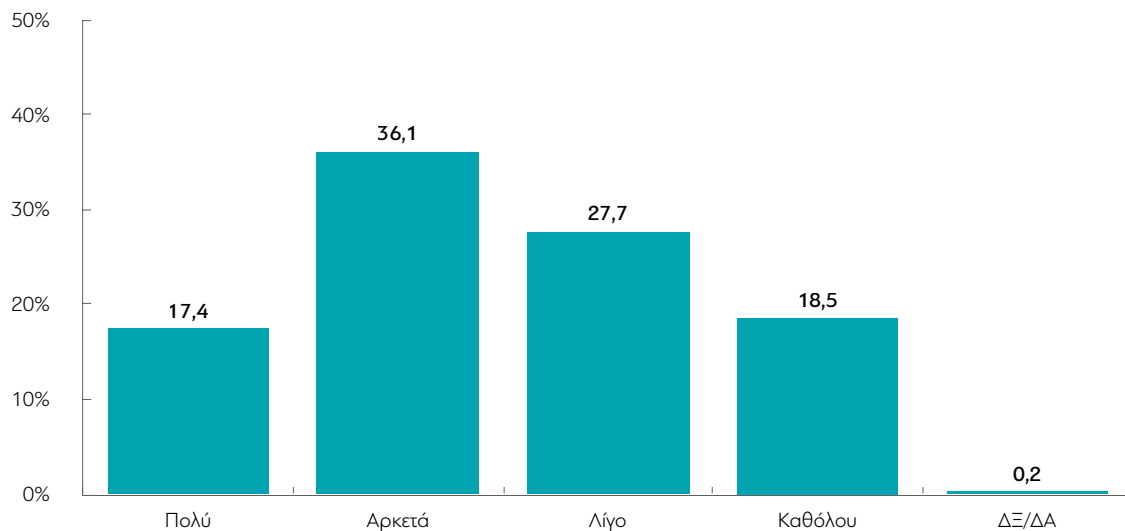
Ενδιαφέρον για πολιτική, σχέση με κόμματα, ιδεολογικά ρεύματα

Το 53,5% των Ελλήνων εκφράζει υψηλό ενδιαφέρον ("πολύ" και "αρκετά") για την πολιτική. Σχετικά χαμηλότερο ενδιαφέρον δηλώνουν οι γυναίκες, οι νέοι, τα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα.

Όσον αφορά τη σχέση με τα κόμματα, το 5,6% δηλώνει μέλος κάποιου κόμματος, το 7,5% ενεργός υποστηρικτής με συμμετοχή στις κομματικές εκδηλώσεις και το 35,3% αισθάνεται κοντά σε κάποιο κόμμα χωρίς όμως ενεργή υποστήριξη, ενώ ότι "απλά ψηφίζει στις εκλογές" αναφέρει το 43,4% ενώ ένα 5,8% των ερωτωμένων δεν ασχολείται καθόλου/δεν ψηφίζει ποτέ.

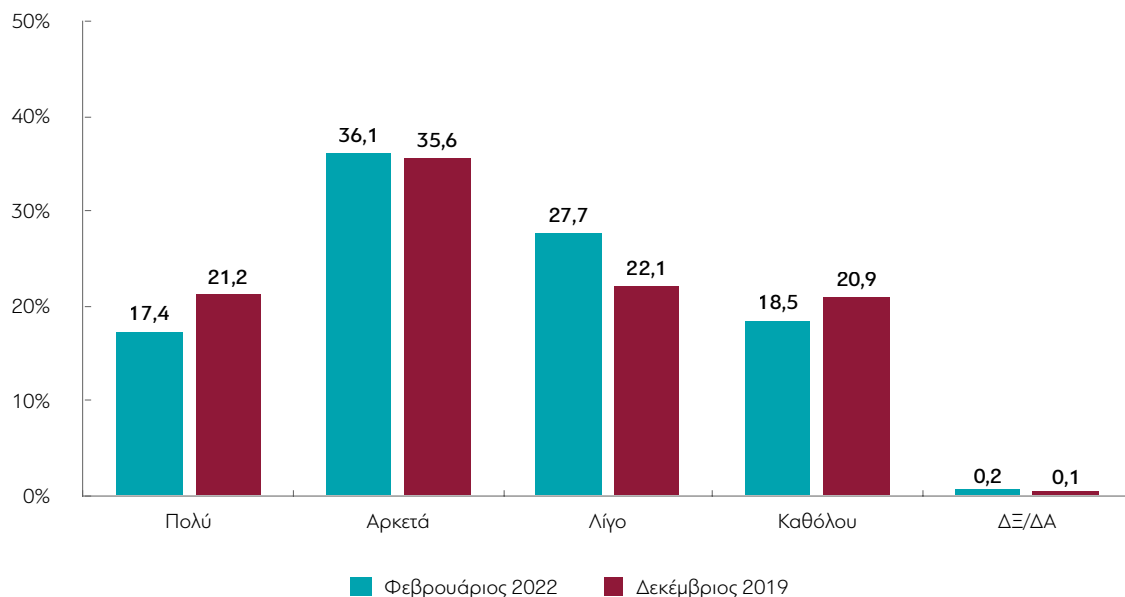
Από την αυτοτοποθέτηση στον άξονα αριστερά-δεξιά προκύπτει μία κωδωνοειδής καμπύλη με τη μεγαλύτερη πυκνότητα στο κέντρο και συμμετρική ως προς τα άκρα.

Πόσο σας ενδιαφέρει η πολιτική;

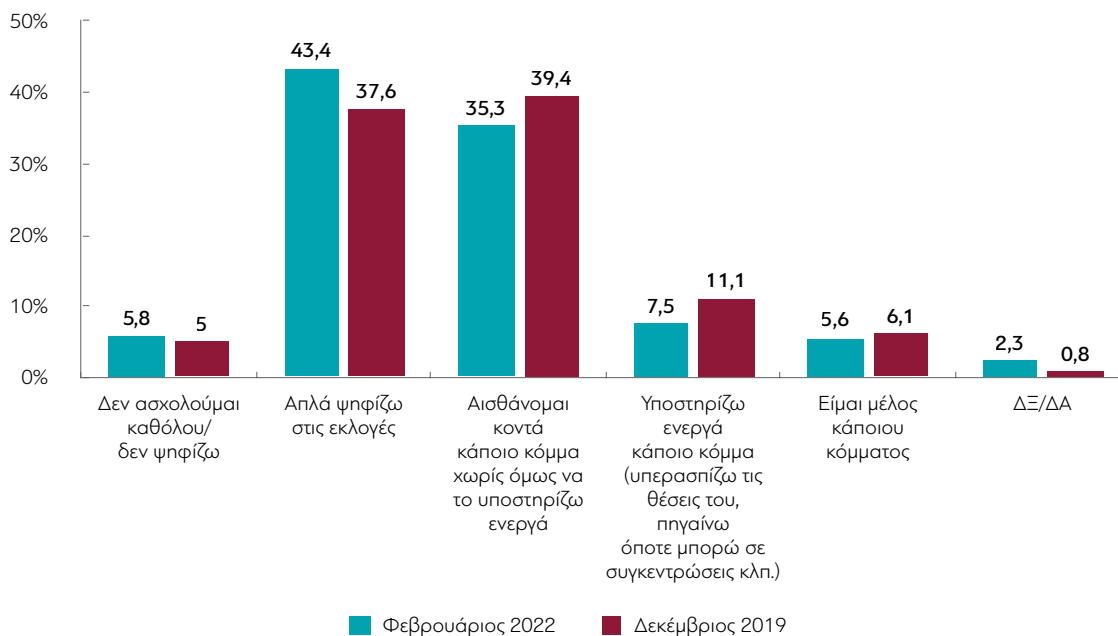
	Άνδρας	Γυναίκα	17-24	25-39	40-54	55-64	65 +
Πολύ & Αρκετά	63,7	43,9	42,4	50,1	53,1	60	57,2
Λίγο & Καθόλου	36,1	55,9	57,6	49,9	46,1	40	42,8

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

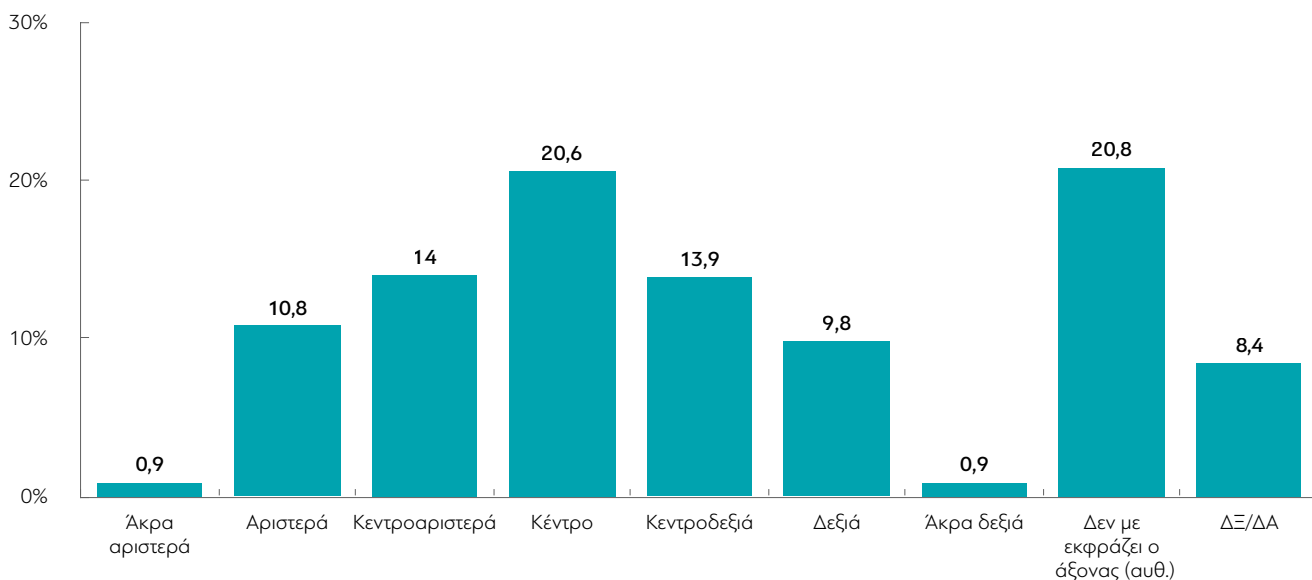

Ποια από τις παρακάτω φράσεις αποδίδει καλύτερα τη σχέση σας με την πολιτική;

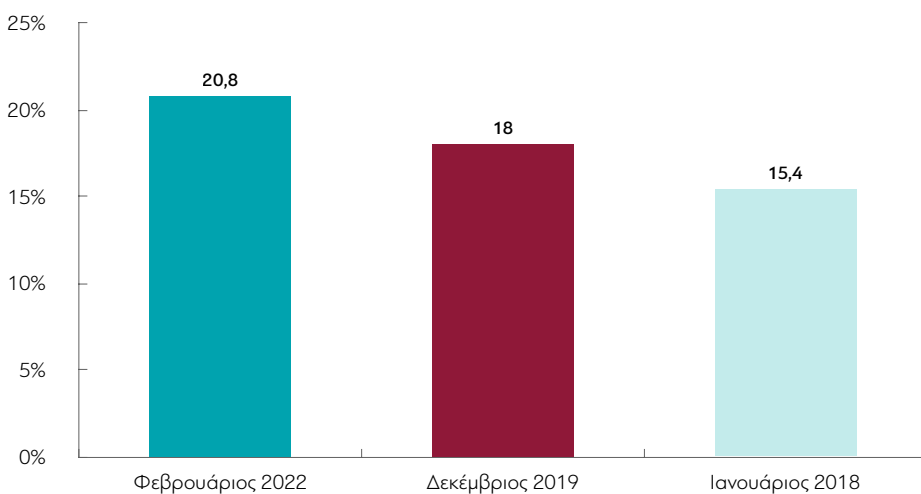
ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ:

Πολλές φορές στην πολιτική μιλάμε για τους όρους δεξιά και αριστερά. Εσείς πού τοποθετείτε τον εαυτό σας;

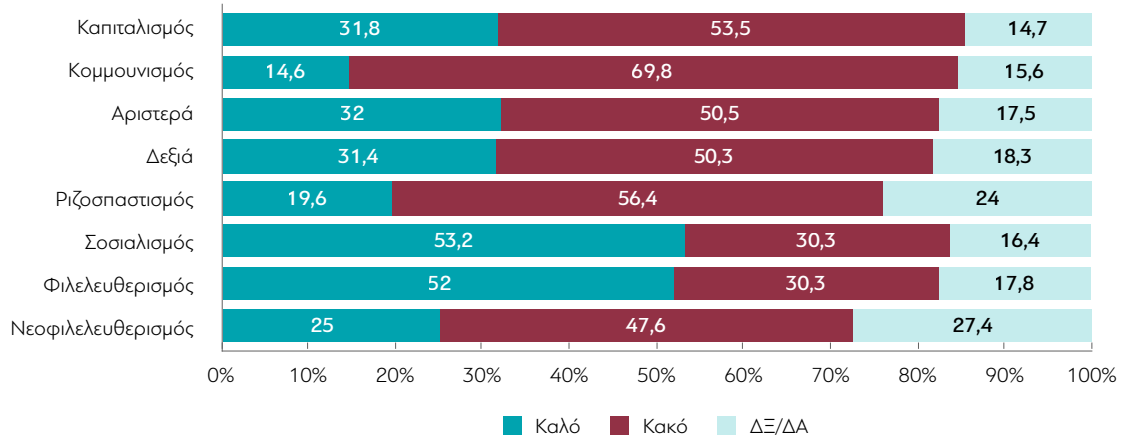

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: «Δεν με εκφράζει ο άξονας»

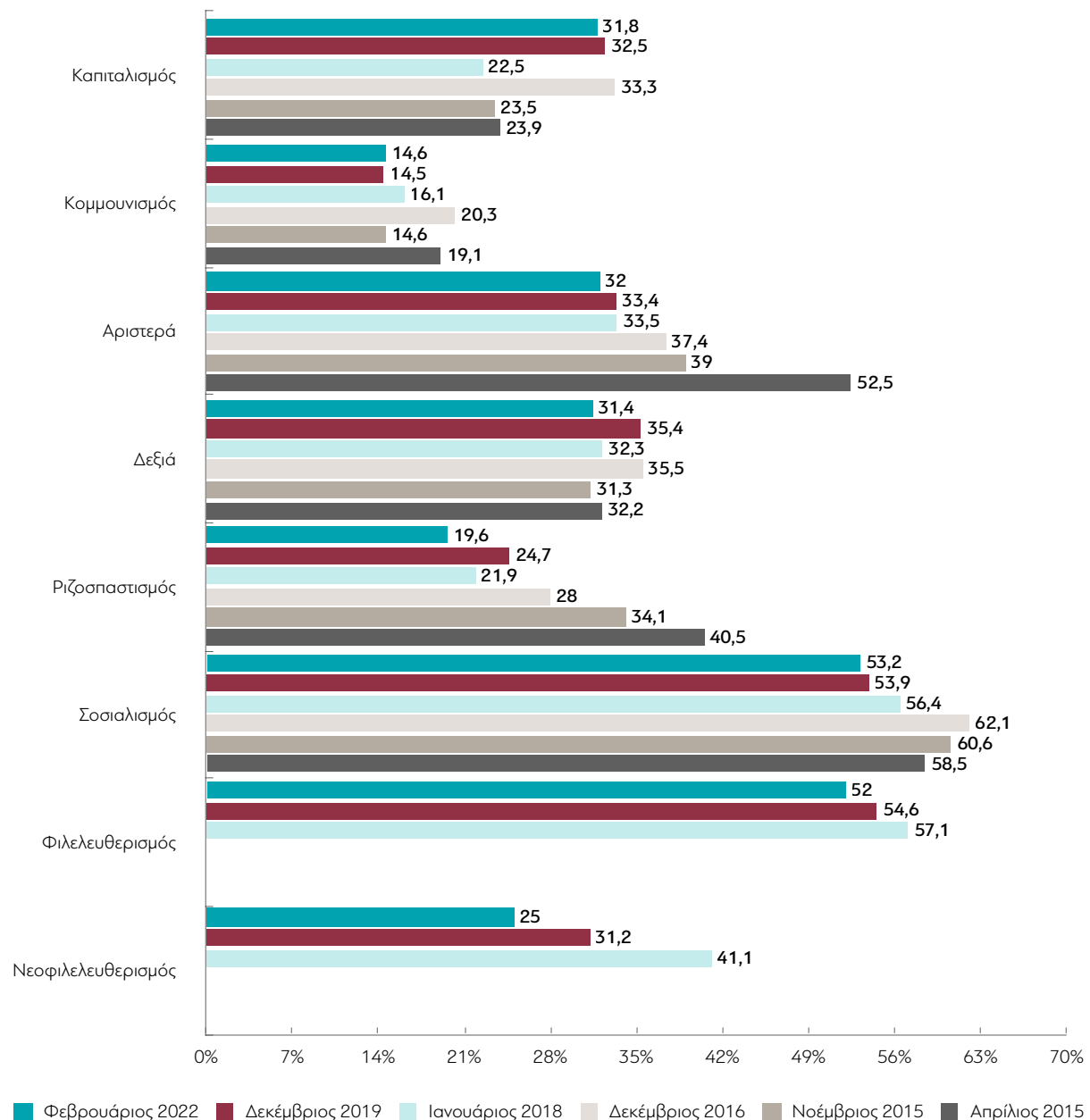

Ο βαθμός ενδιαφέροντος για την πολιτική, η πολιτική συμμετοχή καθώς και το ποσοστό όσων αυτοποποθετούνται στον άξονα αριστερά-δεξιά, εμφανίζουν τάση μείωσης σε σχέση με τις καταγραφές των προηγούμενων ερευνών. Από το σύνολο των οκτώ εννοιών που σχετίζονται με τις πολιτικές επιλογές και τα ιδεολογικά ρεύματα, μόνο δύο, ο σοσιαλισμός (53,2%) και ο φιλελευθερισμός (52%) συγκεντρώνουν θετικές πλειοψηφικές αξιολογήσεις και αποτελούν τα δύο δημοφιλέστερα και ισχυρότερα ιδεολογικά ρεύματα στην ελληνική κοινωνία. Όλες οι υπόλοιπες εξεταζόμενες έννοιες συγκεντρώνουν περιορισμένη μειοψηφική αποδοχή και καταγράφουν αρνητικό ισοζύγιο αξιολόγησης.

Θα σας διαβάσω ορισμένες λέξεις και φράσεις και θα ήθελα να μου πείτε εάν για εσάς προσωπικά αντιπροσωπεύουν κάτι «καλό» ή κάτι «κακό»

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ: «Καλό»

Άξιες προσοχής είναι οι σημαντικές μεταβολές που παρατηρούνται στις χρονοσειρές της τελευταίας επταετίας: Το 2015 το 52,5% των Ελλήνων συνέδεαν την "αριστερά" με κάτι καλό. Σήμερα το ποσοστό αυτό είναι 32%. Την ίδια περίοδο το 40,5% θεωρούσε τον "ριζοσπαστισμό" κάτι καλό ενώ σήμερα το αντίστοιχο ποσοστό είναι 19,6%. Το 2018 το 41,1% θεωρούσε τον "νεοφιλελευθερισμό" κάτι καλό, ενώ το 2022 μόνο το 25% συμφωνεί.

Η έρευνα "Τι Πιστεύουν οι Έλληνες 2022" πραγματοποιήθηκε σε ένα περιβάλλον πολλαπλών κρίσεων, ιδιαίτέρως πειστικό και δυσοίωνο. Πίσω μας μια διετία ιδιαίτερων πανδημικών συνθηκών, εντάσεων στο προσφυγικό, τα ελληνοτουρκικά, καταστροφικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής κ.ά. Μπροστά μας μεγάλες προκλήσεις, σοβαρές απειλές και ιστορικά μείζονα γεγονότα που επηρεάζουν ήδη δραστικά τα πάντα γύρω μας, τον τρόπο ζωής μας, τη χώρα, και ολόκληρο τον πλανήτη. Η πλεύση σε όλο και πιο βαθιά ακαρτογράφητα νερά συνεχίζεται. Η επόμενη έρευνα της διαΝΕΟσις για το Τι Πιστεύουν οι Έλληνες θα διεξαχθεί σε έναν διαφορετικό κόσμο.

diaNEOsis

diaNEOsis

dianeosis_org

diaNEOsis

diaNEOsis

διαNEOsis

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΑΝΑΛΥΣΗΣ